

PLÁN HODNOTENIA VZDELÁVANIA

Pilotný rámec pre hodnotenie vzdelávacích politík
na Slovensku 2026 - 2029

T: +421 2 593 742 01

E: podporatvorbypolitik@minedu.sk

Obsah

Zoznam skratiek	3
Úvod	6
1. Výber tém.....	8
2. Hodnotiaci rámec	11
3. Témy	12
3.1 Populačné zmeny	12
3.2 Raná starostlivosť	13
3.3 Učitelia	13
3.3.1 Profesia učiteľa	15
3.3.2 Duševné zdravie učiteľov.....	16
3.4 Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami.....	17
3.5 Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	19
3.5.1 Základné zručnosti.....	19
3.5.2 Digitálna a zelená transformácia	21
Záver.....	24
Použitá literatúra	25
Zoznam tabuliek	28
PRÍLOHA 1: Dotazníkový prieskum	29
PRÍLOHA 2: Fokusové skupiny	31
PRÍLOHA 3: Harmonogram plánovaných analýz	34
PRÍLOHA 4: Zoznam indikátorov	35

Zoznam skratiek

AI	Artificial Intelligence (umelá inteligencia)
CIL	Computer and Information Literacy (počítačová a informačná gramotnosť)
CSRs	Country Specific Recommendations (Špecifické odporúčania pre krajinu)
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií SR
DPŠ	Doplňujúce pedagogické štúdium
EASNIE	European Agency for Special Needs and Inclusive Education (Európska agentúra pre rozvoj špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania)
EdStats	Education Statistics (Štatistiky o vzdelávaní)
ESCO	European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání)
EÚ	Európska únia
EVUPP	Informačný systém Klienti a odborná starostlivosť
EVP	Európsky vzdelávací priestor
FINEEC	Finnish Education Evaluation Centre (Fínska národná agentúra pre vzdelávanie)
GDIM	Global Database on Intergenerational Mobility (Globálna databáza medzigeneračnej mobility)
HAKA	Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur (Estónska agentúra pre kvalitu vzdelávania)
HDP	hrubý domáci produkt
IEA	International Association for the Evaluation of Educational Achievement (Medzinárodná asociácia pre hodnotenie výsledkov vzdelávania)
ISCED	International Standard Classification of Education (Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania)
IVP	Inštitút vzdelávacej politiky
MŠ	materská škola
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NIVAM	Národný inštitút vzdelávania a mládeže
NP	národný projekt
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj)
PISA	Programme for International Student Assessment (Program medzinárodného hodnotenia žiakov)
POO	Plán obnovy a odolnosti

PUŠD	predčasné ukončenie školskej dochádzky
RFO	Register fyzických osôb
RIS	Rezortný informačný systém
SR	Slovenská republika
STEAM	Science, Technology, Engineering, Art and Mathematics (veda, technológie, inžinierstvo, umenie a matematika)
SŠ	stredná škola
SZP	sociálne znevýhodňujúce prostredie
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠP	špeciálne potreby
ŠPT	školský podporný tím
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
ŠVVP	špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
TALIS	Teaching and Learning International Survey (Medzinárodná štúdia o vyučovaní a vzdelávaní)
UIS	UNESCO Institute for Statistics (Štatistický inštitút UNESCO)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru)
VÚDPaP	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WIDE	World Inequality Database on Education (Svetová databáza nerovností vo vzdelávaní)
ZŠ	základná škola

Ďakujeme zamestnancom nezávislej fínskej agentúry FINEEC ¹ za poskytnuté rady a informácie počas prípravy Plánu.

Ďakujeme odborníkom z Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti za pomoc a rady pri príprave fokusových skupín.

Plán a jeho výstupy budú zverejnené na stránke Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej Republiky.

Uvedený text neprešiel jazykovou korektúrou.

---

¹ Finnish Education Evaluation Centre

Úvod

Plán hodnotenia vzdelávania (ďalej len Plán) je súčasťou národného projektu Podpora tvorby vzdelávacích politík založených na dôkazoch (Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže, 2024a). S cieľom zabezpečiť efektívnejšiu alokáciu verejných zdrojov a kontinuálne hodnotenie zmien vo vzdelávacích politikách, Plán definuje oblasti, ktoré sú kľúčové pri hodnotení účinku vzdelávacích politík financovaných zo štátneho rozpočtu a z európskych zdrojov (eurofondov alebo POO). Adresuje aj chýbajúcu spätnú väzbu od kľúčových aktérov vo vzdelávaní (študenti, pedagogickí a odborní zamestnanci) a definuje rámec a témy pravidelných zberov chýbajúcich údajov, ktoré sú potrebné na efektívnu tvorbu vzdelávacích politík.

Mnohé vzdelávacie reformy a investície prinášajú očakávané výsledky až po niekoľkých rokoch od implementácie a preto je dôležité zmeny vo vzdelávacích politikách dôsledne naplánovať, sledovať, priebežne vyhodnocovať a v prípade potreby upraviť. Tvorba kvalitných vzdelávacích politík by preto mala byť založená na dôslednej, kvalitnej analýze dát a systémovo plánovaná. Práve absencia jasne zadaných kľúčových tém na hodnotenie a v niektorých prípadoch aj absencia spoľahlivých dát však sťažujú tvorbu informovaných vzdelávacích politík. Príprava analýz býva mnohokrát vyžadovaná ad hoc, bez možnosti dostatočnej časovej prípravy a na témy, ku ktorým nebolo možné včas zabezpečiť vhodné a kvalitné dáta. Prijatie Plánu umožní analytikom kontinuálne sledovať zvolené oblasti a zbierať k nim včas dostatočne relevantné dáta, včas doplniť chýbajúce údaje, overiť ich kvalitu a pripravovať robustné analýzy ako podklad pre vzdelávacie politiky. Predstavovaný Plán reflektuje na potrebu systematicky a pravidelne sledovať, ako vzdelávacia politika ovplyvňuje vzdelávanie. Opiera sa pritom o odporúčania OECD a skúsenosti štátov, ktoré v oblasti vzdelávania dosahujú dlhodobé výborné výsledky, Fínska a Estónska.

Fínsko a Estónsko vyberajú kľúčové témy, ktoré budú hodnotiť, a tvoria plány na základe analýzy spoločenských potrieb, megatrendov² a výsledkov testovania. Nevyhýbajú sa kritickému pomenovaniu slabých stránok, pričom kladú dôraz na pravidelný zber dát aj spätnú väzbu k reálne realizovaným zmenám. Fínsky systém hodnotenia vzdelávania zastrešuje nezávislá fínska agentúra FINEEC (Finnish Education Evaluation Centre, 2025) a je postavený na princípe "enhancement-led evaluation" (hodnotenie zamerané na rozvoj), ktorý predstavuje základný kameň všetkých jeho evaluácií, pričom je charakterizovaný participáciou so stakeholdermi. Národný plán hodnotenia vzdelávania pripravujú Fíni na štvorročné obdobie, po 2 rokoch sa plán evaluuje, pričom revízia plánu je možná v spolupráci s ministerstvom podľa potreby, audity VŠ vzdelávania prebiehajú každých 6 rokov. Pri testovaní na ZŠ využíva národné vzorky, pričom výsledky sa extrapolujú na celú vekovú skupinu a využívajú longitudinálny prístup (sledujú výsledky žiaka v 3., 6. a 9. ročníku). Estónsky systém hodnotenia zastrešuje HAKA (Estonian Quality Agency for Education, 2025) a je založený na strategických dlhodobých plánoch, hodnotenie je iné ako vo fínskom systéme, vzťahuje sa hlavne na inštitúcie. Posledný rozvojový plán bol pripravený na roky 2021-2035, s aktualizáciou každé 4 roky a reaguje na výzvy v oblasti demografie, digitalizácie, globálneho vývoja, udržateľnosti a zamestnanosti. Externé hodnotenia vzdelávania, vrátane akreditácii, sa opakujú každých 7 rokov. Na ZŠ aj SŠ sa realizujú pravidelné, zvyčajne elektronické, testy. Ich cieľom je poskytovať spätnú väzbu, preto využívajú formatívne aj sumatívne hodnotenie žiakov.

Oba školské systémy čelia podobným výzvam súvisiacim s digitalizáciou vzdelávania, meniacimi sa potrebami pracovného trhu a potrebou prispôbiť sa globálnym trendom. Fínsky systém sa snaží udržať svoj jedinečný prístup založený na dôvere k učiteľom a rozvoji, zatiaľ čo Estónsko sa zameriava na expertné analýzy a podrobné hodnotiace správy od odborníkov s cieľom podporiť kontinuálne zlepšovanie kvality vzdelávania. Tieto systémy sú postavené na jasných víziách a dôkazoch, že práve adresné a ciele, dátami podložené, investície do vzdelávania majú dlhodobé efekty viditeľné v spoločnosti. Oba systémy slúžili ako inšpirácia pre Plán so zohľadnením kultúrnych špecifik, bez idealizácie jedného alebo druhého.

---

² Pri megatrendoch vychádzame z *Trends shaping education 2025* od OECD, a chápeme ich ako dlhodobé, rozsiahle a komplexné transformácie, ktoré ovplyvňujú ekonomiku, spoločnosť, technológiu a životné prostredie.

Fínsko je napr. etnicky homogénnejšie než Slovensko, preto je fínske inkluzívne vzdelávanie v niektorých oblastiach (jazykových, socioekonomických) jednoduchšie ako na Slovensku.

Vzdelávací systém (nielen) na Slovensku čelí aktuálne viacerým spoločenským zmenám, ktoré reflektujú novú realitu digitálnej transformácie, prehlbujúcu sa klimatickú krízu, rastúci počet globálnych konfliktov a dôležitosť wellbeingu. Plán hodnotenia preto reflektuje na to, ako efektívne vzdelávanie reaguje na tieto výzvy a ako prispieva k rozvoju inovatívnej, odolnej a spravodlivej spoločnosti prostredníctvom rozvoja základných zručností, gramotností a kompetencií žiakov a študentov a modernizácie profesijnej prípravy a rozvoja učiteľov.

Plán definuje niektoré vybrané témy v oblasti vzdelávania, ktorým sa Inštitút vzdelávacej politiky bude analyticky alebo experimentálne venovať v rokoch 2026-2029. Je postavený ako pilotná stratégia fungovania analytickej jednotky (IVP) s priebežnou aktualizáciou tém. Cieľom Plánu je prispieť k tvorbe vzdelávacích politík založených na dôkazoch tak, aby Inštitút vzdelávacej politiky mohol pracovať systematicky a kvalitnejšie. V prípade potreby budú v procese tvorby analýz oslovené aj organizácie Ministerstva (NIVaM, ŠIOV, ŠŠI, VÚDPaP, CVTI SR). V rýchlo meniacom sa svete je potrebné zohľadniť aj nové trendy a potreby vzdelávacieho systému a na základe toho prebehne počas platnosti Plánu aktualizácia. Samotný proces aktualizácie bližšie určí interná smernica.

1. Výber tém

Výber tém do Plánu je ohraničený zámerom projektu na materské, základné a stredné školy s presahom na vysokoškolských študentov a učiteľov v regionálnom školstve. Opiera sa najmä o ciele Európskeho vzdelávacieho priestoru (EVP)³ (European Commission, 2025a), ktoré sú konsenzom členských krajín a k napĺňaniu ktorých sa Slovensko prihlásilo. Jednotná metodológia ich vyhodnocovania poskytuje krajinám možnosť medzinárodného porovnávania. Na úrovni štátu stav napĺňania cieľov umožňuje zhodnotiť vplyvy vzdelávacích politík, identifikovať vývojové trendy a silné a slabé stránky vzdelávacieho systému. Ciele EVP relevantné pre Plán, aktuálne platné aj navrhované, sú v tabuľke 1 na konci kapitoly (European Commission, 2024a, 2025b).

Plán vychádza aj z odporúčaní Rady Európskej Únie v oblasti vzdelávania, takzvaných CSRs⁴. Rada EÚ opakovane odporúča Slovensku, aby zlepšilo kvalitu, dostupnosť a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach, a najmä pre znevýhodnené skupiny. Ďalšie usmernenia sa týkajú posilnenia výučby základných a digitálnych zručností a zručností potrebných na zelenú transformáciu. V roku 2025 sa odporúčania prvýkrát týkali zvýšenia počtu zápisov na vzdelávacie programy STEM a tiež investovania do odbornej prípravy učiteľov (European Commission, 2025c).

Vo vzdelávaní je okrem aktuálnych výziev sumarizovaných v EVP a CSRs potrebné zamerať sa aj na globálne megatrendy (OECD, 2025a), ktoré významne ovplyvnia budúce smerovanie mnohých oblastí. Potrebu reagovať na megatrendy, aj v oblasti vzdelávania, reflektujú návrhy nových cieľov EVP. OECD upozorňuje na možné zmeny vo vzdelávacích procesoch vplyvom rastúcej nerovnosti a polarizácie sveta a zároveň rýchlym pokrokom v mnohých oblastiach. Ako klimatická zmena a posun k zelenej ekonomike, tak aj technologický pokrok a nástup AI transformujú trh práce a zväzňujú nesúlad medzi zručnosťami absolventov a požiadavkami trhu. Spolu s populačnými zmenami a migráciou si megatrendy vyžadujú riešenie v oblasti vzdelávacích politík.

Nástup globálnych megatrendov reflektuje aj nová stratégia Vzdelané Slovensko 2035 (MŠVVaM SR, 2025c), ktorej tvorba prebiehala zároveň s prípravou Plánu. Kým stratégia sa riadi systémovým prístupom a na vzdelávanie nazerá ako na komplexný prepojený ekosystém, Plán pre potreby určenia tém analýz a prioritizácie výstupov sleduje konkrétne oblasti vzdelávacieho systému. Na stratégiu preto nadväzuje najmä pri vybraných kľúčových strategických iniciatívach na roky 2026 a 2027 – posilnenie ranej starostlivosti, reforma systému poradenstva a prevencie vrátane podporných opatrení, zavádzanie AI do vzdelávania, podpora STEAM⁵ a stabilizácia a zatraktívnenie učiteľského povolania. Hodnotenie dopadov vzdelávacích politík podporí celkovú filozofickú zmenu smerom k rozhodovaniu založenom na dátach. Aj výstupy Plánu budú podkladom pre prípravu implementačného plánu stratégie na roky 2028-2029.

Zúženie výberu tém Plánu a zacielenie výstupov umožnila realizácia dotazníka, fokusových skupín a preskúmanie synergii a komplementarít s inými projektami a aktivitami. Dotazník bol administrovaný sekciami zodpovedným za tvorbu vzdelávacích politík a organizáciám ministerstva. Jeho cieľom bolo identifikovať témy, ktoré považujú za dôležité pre zlepšenie vzdelávacieho systému na Slovensku, a zistiť, v ktorých témach chýbajú rezortu školstva relevantné dáta a analýzy (informácie o dotazníkovom zbere v prílohe 1). K oblastiam, v ktorých prebiehajú významné zmeny (raná starostlivosť a učelia) alebo k danej téme absentujú dostatočne reprezentatívne a systematicky zbierané dáta (napr. duševné zdravie učiteľov), sa k analytickým potrebám vyjadrili aj odborníci na dané témy z oblasti školstva, akademického prostredia a/alebo neziskového sektora (informácie o fokusových skupinách v prílohe 2). Konzultácie synergii a komplementarít umožnili identifikovať témy, respektíve ich časti, ktoré už sú

³ Členské štáty EÚ sa zhodli na potrebe zvyšovať konkurencieschopnosť EÚ voči zvyšku sveta a prostredníctvom zvyšovania kvality vzdelávania podporovať hospodársky rast a vysokokvalitné pracovné príležitosti. V roku 2021 vytvorili Európsky vzdelávacie priestor (EVP) s definovanými cieľmi, ktoré sa budú snažiť jednotlivé krajiny naplniť do roku 2030.

⁴ Country-specific recommendations sú odporúčania o tom, ako reagovať na existujúce a nové výzvy v rôznych oblastiach, ktoré v rámci Európskeho semestra každoročne dostávajú členské krajiny.

⁵ Rozdiel medzi STEM a STEAM je vysvetlený v podkapitole 3.5.1 Základné zručnosti

rozpracované v iných projektoch financovaných zo zdrojov EÚ⁶ a nebudú predmetom samostatných analýz.

Cieľom Plánu je priniesť ex ante a ex post analýzy vplyvu vzdelávacích politík, výber tém preto prihliada na nedávno uskutočnené významné zmeny politík ako aj na plánované zmeny. Zohľadnené bolo napríklad zavedenie povinného predškolského vzdelávania a jeho plánované rozšírenie pre deti od 3 rokov, vznik podporných opatrení a transformácia systému poradenstva a prevencie či kurikulárna reforma a plán zavádzania AI do výučby.

Na základe vyššie uvedených princípov sa Plán zameriava na tieto témy (zoradené abecedne):

- **Populačné zmeny** - významný megatrend a prierezový faktor vplyvajúci na viaceré oblasti vrátane vzdelávania (napr. počet učiteľov, optimalizácia siete škôl, integrácia detí cudzincov). Význam témy čiastočne reflektuje stratégia Vzdelané Slovensko 2035.
- **Raná starostlivosť** - významná téma pokrytá cieľmi EVP aj odporúčaniami CSRs. Vyplynula z dotazníkového zisťovania a ďalej bola rozpracovaná počas fokusovej skupiny. Dôležitosť témy reflektuje aj stratégia Vzdelané Slovensko 2035. V tejto oblasti zároveň v posledných rokoch došlo k výrazným zmenám politík.
- **Učitelia** - komplexná téma, ktorej sa dotkli posledné odporúčania CSRs. Vyplynula z dotazníka a ďalej bola rozpracovaná počas fokusovej skupiny. Dôležitosť témy reflektuje aj stratégia Vzdelané Slovensko 2035. V oblasti takisto prebiehajú významné legislatívne zmeny.
- **Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami** - prierezová téma, ktorú pokrývajú ciele EVP a odporúčania CSRs aj stratégia Vzdelané Slovensko 2035. V dotazníku bola inklúzia jednou z najčastejšie zmieňovaných oblastí, pričom v nej takisto prebehli významné zmeny politík.
- **Zručnosti, gramotnosti, kompetencie** - prierezová téma, ktorej sa dotýkajú viaceré megatrendy. Je pokrytá cieľmi EVP aj odporúčaniami CSRs.

Plán nemá ambíciu pokryť všetky existujúce témy vo vzdelávaní. Ide o pilotný projekt, ktorý reflektuje určené časové a kapacitné možnosti schváleného NP. Niektoré vybrané témy sú prierezové, nemajú jasne stanovenú hranicu a vzájomne sa prelínajú. Plán vytvorí základnú štruktúru na vyhodnocovanie účinku zvolených vzdelávacích politík, ktorá môže po overení slúžiť ako podklad pre systematickejšiu prácu analytického útvaru.

---

⁶ Napr. téme duševného zdravia detí sa venuje NP *Dáta o duševnom zdraví* (MŠVVaM SR, 2024b), téme predchádzania predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky NP *PUŠD* (MŠVVaM SR, 2024c).

Tabuľka 1: Návrh⁷ cieľov Európskeho vzdelávacieho priestoru v cykle 2026 – 2030 a pozícia Slovenska v porovnaní s priemerom EÚ (2015 a 2024) zoraďené od najhoršej prognózy k najlepšej⁸ (European Commission, 2025a). Pre lepšiu ilustráciu je uvádzaný trend a počet rokov potrebných na dosiahnutie zvoleného cieľa v prípade, ak by napredovanie kopirovalo posledných 9 rokov.

Cieľ EVP	Cieľ 2030	SR 2015	SR 2024	Trend SR ⁹ a roky ¹⁰	EÚ 2015	EÚ 2024	Trend EÚ a roky
Ľmáci so slabými výsledkami v digitálnych zručnostiach	< 15 %	32,8 %	41,0 %	↘	---	43,0 %	---
15-roční so slabými výsledkami v základných zručnostiach v čítaní	< 15 %	32,1 %	35,4 %	↘	20,0 %	26,2 %	↘
15-roční so slabými výsledkami v základných zručnostiach v matematike	< 15 %	27,7 %	33,2 %	↘	22,2 %	29,5 %	↘
15-roční s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v čítaní	≥ 12 %	3,5 %	3,4 %	↘	8,6 %	6,5 %	↘
15-roční s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v matematike	≥ 12 %	7,8 %	7,3 %	↘	10,7 %	7,9 %	↘
Podiel primeraných výsledkov v občianskych znalostiach	≥ 85 %	71,0 %	60,5 %	↘	72,5 %	63,1 %	↘
Podiel žiakov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia s dobrými výsledkami aspoň v jednej oblasti (čítanie, matematika alebo prírodné vedy)	≥ 25 %	13,5 %	7,9 %	↘	21,1 %	16,3 %	↘
15-roční so slabými výsledkami v základných zručnostiach v prírodných vedách	< 15 %	30,7 %	30,6 %	↗ 1404 rokov	21,1 %	24,2 %	↘
15-roční s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v prírodných vedách	≥ 12 %	3,6 %	4,3 %	↗ 99 rokov	7,1 %	6,9 %	↘
Podiel študentov ženského pohlavia z počtu študentov zapísaných v odboroch STEM v počítačnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni	≥ 20 %	9,9 %	11,6 %	↗ 44 rokov	14,0 %	15,4 %	↗ 30 rokov
Podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v počítačnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni	≥ 45 %	36,3 %	38,9 %	↗ 21 rokov	34,0 %	36,3 %	↗ 34 rokov
Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve	≥ 96 %	72,2 %	80,8 %	↗ 16 rokov	91,9 %	94,6 %	↗ 5 rokov
Absolventi odborného vzdelávania a odbornej prípravy, ktorí sa učia na pracovisku	≥ 60 %	56,9 %	58,5 %	↗ 8 rokov	60,3 %	65,2 %	↗ splnený
Osoby, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku (18-24 rokov)	< 8 %	6,9 %	7,5 %	↘, ale cieľ splnený	11,0 %	9,4 %	↗ 8 rokov

⁷ Návrhy cieľov a cieľových hodnôt z Education and training monitor 2025 (European Commission, 2025b)

⁸ Tabuľka neobsahuje cieľ EVP, ktoré sa týkajú terciálneho vzdelávania.

⁹ Trend dosahovania cieľa podľa posunu od roku 2015 do 2024. ↘ zobrazuje negatívny trend (vzdialovanie sa od cieľa), ↗ zobrazuje pozitívny trend (smernenie k cieľu).

¹⁰ Jednoduchý matematický neprogностický odhad počtu rokov potrebných pre dosiahnutie cieľa EVP 2030 pri zachovaní súčasného status quo s cieľom poukázať na vzdialenosť od cieľa.

2. Hodnotiaci rámec

Hodnotiaci rámec slúži na sledovanie vplyvu vzdelávacích politík. Rámec je spracovaný ako prvotný návrh, súčasťou hodnotiaceho rámca (politiky, súvisiace indikátory a ich prepojenia s cieľmi) sa môžu v priebehu realizácie Plánu spresňovať a aktualizovať.

1. Zoznam vzdelávacích politík

V každej tematickej oblasti zvolenej pre Plán sú identifikované zásadné zmeny politík a reformy na národnej úrovni, prijaté za posledných 5 rokov, ako aj plánované zmeny v blízkej budúcnosti.

2. Stanovenie a sledovanie indikátorov

Na sledovanie vývoja v tematických oblastiach sú identifikované indikátory, ktoré reflektujú vplyvy politík. Výber indikátorov je podmienený dostupnosťou relevantných dát. Plán využíva existujúce medzinárodné indikátory a pre tematické oblasti, v ktorých aktuálne vhodné ukazovatele nie sú dostupné (alebo existujúce indikátory neumožňujú dostatočné monitorovanie danej oblasti), stanovuje nové vhodné indikátory. Stanovené indikátory a monitoring ich vývoja budú pravidelne zverejňované, zároveň budú slúžiť ako podklad pre vecné sekcie MŠVVaM SR. Pravidelný monitoring indikátorov prostredníctvom dashboardu umožní sledovanie trendov vo vzdelávaní ako aj identifikáciu problematických oblastí do budúcnosti, ktoré bude potrebné zanalyzovať nad rámec analýz Plánu (príloha 3). Táto potreba bude reflektovaná pri aktualizácii Plánu doplnením alebo úpravou tém analýz, prípadne tieto analýzy budú realizovať ostatné analytické kapacity IVP.

3. Metódy hodnotenia

Pri hodnotení vzdelávacích politík budú využívané podľa časového rámca (ex ante, priebežné, ex post) kvantitatívne aj kvalitatívne metódy hodnotenia a behaviorálne experimenty. Tieto metódy budú používané komplementárne. Využívané budú existujúce databázy a dáta, vlastné zbery dát a medzinárodné zbery dát. V prípade absencie vhodných dát alebo v témach, kde kvantitatívne dáta nie sú primárnou voľbou, budú realizované kvalitatívne prístupy ako fokusové skupiny, rozhovory a pod.

4. Využitie existujúcich dát a identifikácia chýbajúcich dát

Existujúce dátové zdroje v podobe databáz, informačných systémov či údajov od organizácií budú počas tvorby analýz a vyhodnocovania indikátorov sumarizované na národnej aj medzinárodnej úrovni. V prípadoch, keď nie je možné nejakú vzdelávaciu politiku pomocou aktuálnych dát vyhodnotiť prostredníctvom indikátorov, identifikujú sa chýbajúce dáta a možnosti ich získania. Počas trvania národného projektu bude pravidelne, na ročnej báze, realizovaný zber dát. Pôjde o dotazníkový prieskum medzi učiteľmi, žiakmi SŠ a študentmi VŠ týkajúci sa tém ako wellbeing učiteľov, profesná spokojnosť učiteľov, atraktivita učiteľského povolania u žiakov a učiteľov či digitálne zručnosti učiteľov. Niektoré dáta z tém v Pláne sú identifikované ako chýbajúce a zároveň nebudú zbierané počas trvania národného projektu pravidelným prieskumom. O možnosti ich získania prebiehajú na úrovni ministerstva interné diskusie. Informácie o ich získaní alebo nezískaní budú zahrnuté do aktualizácie Plánu.

3. Témy

3.1 Populačné zmeny

Slovensko sa radí medzi rýchlo starnúce populácie, pričom prognózy naznačujú, že do roku 2040 bude podiel ľudí nad 65 rokov v mnohých okresoch prekračovať 30 % (Šprocha, Bleha, Pilinská, & Vaňo, 2022). Dynamika starnutia populácie patrí medzi najvyššie v celej EÚ a má zásadný vplyv na školský systém, pracovný trh aj verejné financie. Počet narodených detí je dlhodobo nízky (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2025), prirodzený úbytok populácie pokračuje a aktuálna migrácia ho nedokáže nahradiť. Práve migrácia však dokáže zmierňovať nedostatok pracovnej sily v krátkodobom a strednodobom hľadisku. Keďže však schopnosti migrantov často zostávajú nevyužitú, dobré integračné politiky sú čoraz dôležitejšie. S veľkým predstihom by sme vďaka dostupnosti demografických a migračných dát (teda aj prognózam) mohli identifikovať, kedy silné populačné ročníky nastúpia do škôl, kedy prídu na trh práce a kedy dosiahnu dôchodkový vek (Národná banka Slovenska, 2024). Dlhodobo však čelíme aj odchodu kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia, čo oslabuje domácu ekonomiku a znižuje konkurencieschopnosť aj inovačný potenciál krajiny. Odliv, zahŕňajúci najmä stredoškolsky a vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov, znamená stratu generácií, ktoré by mohli posilňovať nielen pracovný trh, ale aj rozvoj školstva a spoločnosti vo všeobecnosti (Martinák, Bělín, Gogora, Hrehová, & Škvarenina, 2025). Prognózy ukazujú, že deti odchádzajúcich obyvateľov by zrejme tiež získali vyššiu úroveň vzdelania, čím sa v spoločnosti znižuje podiel žiakov s vyšším sociálnym a vzdelanostným statusom v školskom systéme (OECD, 2019a).

Slovensko patrí z európskeho pohľadu medzi krajiny s podpriemerným podielom cudzincov v populácii (International Organization for Migration, 2025). Väčšina migrantov prichádza z blízkyh krajín (Ukrajina, Česko, Rakúsko, Nemecko), z kultúrne podobného prostredia. Podľa súčasných globálnych trendov a projekcií klimatických zmien sa v nadchádzajúcich desaťročiach očakáva zvýšený tlak na medzinárodnú migráciu, najmä z oblastí vystavených nepriaznivým vplyvom zmeny klímy, dôsledkami vojny či napätia geopolitickej situácie. Práve tieto faktory môžu viesť k rastúcej migrácii nielen mimo Európy, ale aj v rámci jej štátov (Chen & Caldeira, 2020). Migrácia tak môže priniesť Slovensku výzvy, ktoré sa krajín západnej Európy týkajú už niekoľko rokov. Doterajšia integrácia migrantov sa neukazuje ako dostatočne efektívna – chýba jasne komunikovaná štátna vízia, ciele a koordinovaný systém riadenia. Aj slabá kvalita integračného procesu brzdí motiváciu kvalifikovaných cudzincov zotrvať na Slovensku, čím sa krajina pripravuje o potenciálny zdroj odbornej pracovnej sily (Letavajová, Chlebcova Heckova, & Krno, 2024). V roku 2025 bola prijatá Národná stratégia Slovenskej republiky k riadeniu azylu a migrácie, ktorá má ambíciu zlepšiť integračné procesy, predstaviť komplexný rámec riadenia azylu a migrácie a nastaviť strategické ciele a opatrenia. Zatiaľ však absentuje stratégia vzdelávania detí cudzincov, ktorá by opatrenia, priority a postupy štátu a úlohy jeho orgánov zarámcovala (Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, 2025).

Vzhľadom na nízky počet detí migrantov na Slovensku sa otázka zaškolovania detí s iným než slovenským materinským jazykom doteraz spájala predovšetkým s tradičnými menšinami – maďarskou (7,75 %) a rómskou (1,23 % - Štatistický úrad Slovenskej republiky (2023), 7-9 % podľa Atlasu rómskych komunít (Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, 2019)). Zatiaľ čo deti z maďarskej menšiny majú možnosť vzdelávať sa v školách s vyučovacím jazykom maďarským, vzdelávanie detí z rómskej menšiny čelí komplexným výzvam spojeným so sociálnym znevýhodnením a nižším socioekonomickým statusom, čo ovplyvňuje ich vzdelávacie výsledky. Prognózy (Šprocha, 2014) do roku 2030 predpokladajú rast rómskej populácie nad 10 % obyvateľstva, pričom sa očakáva pozvoľné spomalenie tohto rastu v dôsledku postupného zosúladenia s demografickými trendmi majority. Jazykovo efektívne vzdelávacie pôsobenie na deti s iným materinským jazykom je preto kľúčové pre ich zaradenie sa na trh práce a je príkladom dobrej integračnej politiky. Vzdelávací systém čelil výzvam v oblasti integrácie detí zo zahraničia už pred príchodom detí z Ukrajiny, vrátane detí z dlhodobo usadených menšinových komunít (napr. vietnamská komunita). V reakcii na tieto výzvy sa po roku 2022 postupne realizovali opatrenia zamerané na integráciu približne 15-tisíc detí z Ukrajiny v roku 2023, a to najmä prostredníctvom riešení podporených financovaním z európskych zdrojov. Analýza dostupnosti

vzdelávania v materinskom jazyku ukázala, že školy s vyučovacím jazykom maďarským v národnostne zmiešaných okresoch majú odlišný profil a dlhodobo zápasia s nižšou odbornosťou najmä pre nedostatok kvalifikovaných pedagógov (Inštitút vzdelávacej politiky, 2025).

Prognózy počtu obyvateľov poukazujú na zmeny v kohortách žiakov a študentov, optimalizácia siete škôl môže podporiť efektivitu vo vzdelávacom systéme (IVP & UHP). Jednotlivé kohorty sa od seba líšia nielen veľkosťou, ale aj záujmami študovať iné študijné odbory. Je preto potrebné zlepšiť pripravenosť siete na zásadne zmeny v počte a štruktúre populácie. Plán sa preto zameria na pravidelnú evaluáciu demografických trendov a ich vplyvu na školský systém. Dôležitá bude aj analýza kvality integračného procesu detí cudzincov na školách s cieľom vytvoriť im optimálnu podporu a tým motivovať cudzincov zostať, pracovať a trvale žiť na území Slovenska.

Tabuľka 2: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme populačné zmeny

Významné zmeny politik
Motivačné odmeňovanie v školstve - zvyšovanie plátov v školstve, kompenzačný príspevok Povinné vzdelávanie pre deti odídcov z Ukrajiny Zavedenie právneho nároku na miesto v MŠ od 3 rokov vyššie Optimalizácia siete škôl a školských zariadení pre potreby 21. storočia
Plánované zmeny politik
Prijatie platového automatu Optimalizácia siete škôl
Indikátory
Podiel žiakov s inou štátnou príslušnosťou.
Národné dáta
CVTI SR, RIS, RFO, NKÚ
Medzinárodné dáta
OECD, IEA, Eurostat, GDIM, UIS, EdStats, WIDE, UNESCO, DataBank, ...
Chýbajúce dáta
Dochádzka a absencie žiakov a študentov*
Dáta zbierané počas NP
N/A
Výstup
Analýza kvality integračného procesu detí cudzincov na školách

*momentálne prebieha overovanie kvality zbieraných dát

3.2 Raná starostlivosť

Raná starostlivosť podporuje rozvoj základných jazykových a kognitívnych zručností a vďaka tomu znižuje potrebu nákladných nápravných opatrení v neskoršom veku. Nerovnosti vyplývajúce zo socioekonomického znevýhodnenia majú dlhodobé negatívne dôsledky v oblasti zamestnania, príjmov a zdravia, čo vedie k ekonomickým stratám aj pre štát. Podľa odhadu OECD (2025b) ide v priemere o 3,4 % HDP ročne. Vzdelávacie nerovnosti predstavujú výzvu aj pre slovenské školstvo, čo potvrdzujú aj výsledky testovania PISA, ktoré dlhodobo poukazujú na silnú závislosť výkonu žiakov od ich socioekonomického zázemia. Raná starostlivosť je jedným z najefektívnejších spôsobov, ako predchádzať prehľbovaniu vzdelávacích nerovností, z toho dôvodu je vyššia zaškolenosť detí zaradená medzi ciele Európskeho vzdelávacieho priestoru.

Ciele EVP sledujú celkovú mieru účasti na predprimárnom vzdelávaní a ranej starostlivosti, no na plné dosiahnutie očakávaných prínosov je potrebné popri tom sledovať aj kvalitu a dostupnosť vzdelávania pre rôzne skupiny detí. Dostupnosť ranej starostlivosti a predprimárneho vzdelávania je dôležitá pre všetky deti, no najmä pre deti so zdravotným znevýhodnením či zo sociálne znevýhodneného prostredia, keďže umožňuje zmiernenie rozdielov medzi rovesníkmi. Deti z najviac znevýhodneného prostredia navyše čerpajú prínosy z účasti na predprimárnom vzdelávaní aj prostredníctvom naplnenia

základných potrieb ako je jedlo, teplo a bezpečie. Miera účasti je ale agregovaný ukazovateľ, ktorý nezachytáva rozdiely v kvalite ani v dostupnosti pre rôzne skupiny detí. Pri hodnotení efektívnosti a spravodlivosti systému je potrebné sledovať aj ďalšie ukazovatele, ako sú kvalifikácia personálu, pomer detí na pedagóga, finančná a geografická dostupnosť či miera zapojenia detí zo znevýhodneného prostredia alebo detí so zdravotným znevýhodnením.

Tabuľka 3: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme raná starostlivosť

Významné zmeny politik
Zavedenie povinného predprimárneho vzdelávania (PPV) pre deti od 5 rokov Zavedenie právneho nároku na miesto v MŠ od 3 rokov vyššie Nastavenie normatívneho financovania MŠ Budovanie kapacít škôl
Plánované zmeny politik
Zavedenie povinného predprimárneho vzdelávania pre deti od 4, resp. 3 rokov Zmena kvalifikačných predpokladov pre učiteľov v MŠ
Indikátory
Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve* Dochádzka do materskej školy Pomer počtu pedagogických zamestnancov a počtu detí Podiel kvalifikovaných učiteľov v MŠ Podiel kvalifikovaných učiteľov v MŠ s VŠ vzdelaním Miera zaškolenosti detí so ŠVVP/SZP pri nástupe do ZŠ Podiel detí, ktoré nemajú MŠ v obci Podiel 6-ročných detí s odloženou školskou dochádzkou Podiel tried, ktoré presahujú kapacitné limity Profesijná spokojnosť učiteľov v MŠ
Národné dáta
RIS, CVTI SR
Medzinárodné dáta
Eurostat
Chýbajúce dáta
Pravidelnosť dochádzky do MŠ** Učitelia MŠ - postoj k učiteľskému povolaniu, profesijný rozvoj, pracovná záťaž, finančné ohodnotenie
Dáta zbierané počas NP
Učitelia MŠ - postoj k učiteľskému povolaniu, profesijný rozvoj, pracovná záťaž, finančné ohodnotenie
Výstup
Vyhodnotenie vplyvu povinného predprimárneho vzdelávania

* indikátor súvisí s medzinárodným cieľom Európskeho vzdelávacieho priestoru

** momentálne prebieha overovanie kvality zbieraných dát

3.3 Učitelia

Učitelia¹¹ sú základným pilierom vzdelávacieho systému s jasným vplyvom na kvalitu vzdelávania.

V roku 2025 Rada Európskej únie (European Commission, 2025c) vydala pre Slovensko odporúčanie investovať do odbornej prípravy učiteľov. V dotazníkovom prieskume na ministerstve (príloha 1) respondenti poukazovali na viacero tém, ktoré považujú za potrebné analyzovať, ako napr. atraktivita učiteľského povolania, podpora učiteľov, kvalita pedagogického vzdelania a možnosti profesijného rozvoja učiteľov, nedostatok učiteľov a ich odbornosť. Často spomínanou témou v dotazníku bola aj téma duševného zdravia aktérov v školstve. Výzvou pre vzdelávací systém na Slovensku naďalej zostávajú platy

¹¹ pre účely tohto dokumentu pod pojem učiteľ zaraďujeme pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí prispievajú k vzdelávaniu vo vzdelávacom systéme

učiteľov, ktoré patria medzi najnižšie v rámci krajín EÚ a OECD. Slovenskí učitelia na 2. stupni ZŠ v roku 2024 v priemere zarábali iba 74 % priemerného platu vysokoškolsky vzdelaného človeka, kým priemer OECD bol 87 % (OECD, 2025c). To výrazne znižuje atraktivitu učiteľského povolania a prispieva k nedostatku učiteľov, najmä v regiónoch s vyššími životnými nákladmi.

3.3.1 Profesia učiteľa

Dynamicky meniaci sa svet a zmeny vo vzdelávacom systéme kladú stále väčšie požiadavky na vzdelávanie v profesijnom rozvoji učiteľov počas celej kariéry. Poznatky z obsahu výchovy a vzdelávania, vzdelávacích cieľov, didaktických metód, hodnotiacich postupov, či poznatkov z neurovedy, psychológie a biológie tvoria základ učiteľských kompetencií získaných počas štúdia. Odborníci z našich fokusových skupín však poukazujú okrem uvedených zručností aj na chýbajúci rozvoj mäkkých zručností študentov pedagogiky (tzv. soft skills), tiež líderských zručností a komunitných aspektov práce. Okrem toho u študentov pedagogiky vidia celkovo nízku angažovanosť a záujem, chýbajúce sebavedomie aj samostatnosť.

Technologický pokrok zvyšuje požiadavky na digitálne kompetencie učiteľov. AI nástroje umožňujú učiteľom vytvárať zaujímavý obsah pre žiakov, prepájať obsah výučby s reálnym využitím v živote, sú prenositeľné aj do domáceho prostredia a majú potenciál cez automatizáciu procesov znížiť administratívne zaťaženie učiteľov. Ďalšie nároky prináša rastúci dôraz na inkluzívne vzdelávanie čoraz heterogénnejšej skupiny žiakov (žiaci so ŠVVP súbežne so žiakmi bez špeciálnych potrieb).

Pre Slovensko ostáva naďalej veľkou výzvou motivácia a udržanie mladých učiteľov. Spolu s viac ako polovicou krajín OECD zaznamenalo Slovensko medzi rokmi 2013 a 2024 pokles v podiele mladých učiteľov do 30 rokov (OECD, 2024a). Začínajúci učitelia na Slovensku (s menej ako piatimi rokmi praxe) sa častejšie rozhodujú pre zmenu povolania než je priemer OECD. Pomer učiteľov nad 50 rokov zostáva dlhodobo na úrovni priemeru OECD.

Napriek tomu, že vzdelávanie učiteľov patrí k najčastejším aktivitám financovaným z fondov EÚ v oblasti školstva, chýba systematický prehľad o ich efektívnosti a zacielenosti. Účasť na nich závisí spravidla od iniciatívy samotnej školy alebo jej zamestnancov, čo otvára otázku dostupnosti – rôzne typy škôl čelia rozdielnym bariéram, či už ide o nedostatok času, finančných zdrojov alebo personálnych kapacít. Samostatnou dimenziou je aj to, ako samotní učitelia vnímajú prínos absolvovaných školení, čo ďalej ovplyvňuje ich možnú účasť. Cieľom analýzy je preto zmapovať tieto otázky a poskytnúť podklady a odporúčania pre prípravu nasledujúceho programového obdobia.

Počas trvania projektu sa od roku 2026 zrealizujú pravidelné reprezentatívne prieskumy na ročnej báze. Zamerajú sa na atraktivitu učiteľského povolania medzi učiteľmi v materských, základných a stredných školách, na náročnosť učiteľskej profesie, administratívnu záťaž, postoj učiteľov k využívaniu digitálnych nástrojov a AI, dostupných možnostiach profesijného rozvoja a podpore, ktorú pri výkone profesie potrebujú. Zamerajú sa aj na vyhodnocovanie atraktívnosti učiteľského povolania medzi žiakmi stredných odborných škôl a gymnázií a študentami učiteľských aj neučiteľských študijných programov na vysokých školách.

Tabuľka 4: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme profesia učiteľa

Významné zmeny politik
Motivačné odmeňovanie v školstve - zvyšovanie plátov v školstve, kompenzačný príspevok
Príspevok na hodnotenie zamestnancov (2% od 1.1.2026)
Podpora učiteľstva v nedostatkových aprobáciách cez motivačné štipendiá
Legislatívne zmeny na posilnenie kvality zručností pedagogických a odborných zamestnancov a na ich motiváciu k celoživotnému profesijnému rozvoju
Ukotvenie minimálneho rozsahu praxe
Zavedenie novej kategórie – pedagogický zamestnanec kandidát

Plánované zmeny politik
Prijatie platového automatu
Indikátory
Podiel absolventov učiteľských programov, ktorí sa zamestnali v školstve Miera zotrvania začínajúcich učiteľov v školstve (3 roky po nástupe) Podiel učiteľov s vysokou mierou fluktuácie medzi školami a podiel škôl s vysokou mierou fluktuácie Odchody zo školstva (bez začínajúcich učiteľov) Podiel platu PZ a OZ voči VŠ vzdelaným Podiel učiteľov podľa veku a odbornosti vyučovania Podiel nekvalifikovaných učiteľov na ZŠ a SŠ Podiel absolventov stredných škôl, ktorí si podali prihlášku na učiteľstvo Podiel absolventov stredných škôl, ktorí sa po podaní prihlášky zapíšu na učiteľstvo
Národné dáta
RIS, CVTI SR, Katalóg inovácií a vzdelávaní
Medzinárodné dáta
Euro OECD, IEA, Eurostat, GDIM
Chýbajúce dáta
Učitelia ZŠ, SŠ – postoj k učiteľskému povolaniu, profesijný rozvoj, pracovná záťaž, finančné ohodnotenie, postoj k digitálnym nástrojom a k AI Študenti gymnázií a stredných odborných škôl, študenti VŠ – postoj k učiteľskému povolaniu, finančné ohodnotenie, postoj k digitálnym nástrojom a k AI
Dáta zbierané počas NP
Učitelia ZŠ, SŠ – postoj k učiteľskému povolaniu, štýl vyučovania, profesijný rozvoj, pracovná záťaž, finančné ohodnotenie, postoj k digitálnym nástrojom a k AI Študenti gymnázií a stredných odborných škôl, študenti VŠ – postoj k učiteľskému povolaniu, finančné ohodnotenie, postoj k digitálnym nástrojom a k AI
Výstup
Analýza atraktivity učiteľského povolania Analýza nastavenia projektov zameraných na vzdelávanie učiteľov zo zdrojov EÚ

3.3.2 Duševné zdravie učiteľov

Aj keď je vo vzdelávaní centrom záujmu žiak a študent, výskumy opakovane dokazujú, že dobré duševné zdravie učiteľov má kladný vplyv na úspech žiakov, kvalitu vzdelávania a atmosféru v škole (Madigan & Kim, 2021; Dreer, 2023; Taylor, Zhou, Boyle, Funk, & De Neve, 2024). Potreby učiteľov sa na Slovensku doteraz reprezentatívne, systematicky a na pravidelnej báze nemapovali, aj keď existujú ad hoc správy o duševnom zdraví (Inštitút Konvalinka, 2024; Vúdpap, 2025). Medzinárodné porovnania čiastočne napĺňa meranie TALIS, zistenia zo správy pre rok 2025 uvádzajú, že takmer pätina učiteľov na celom svete hlási vysokú úroveň stresu, vyšší stres je badateľný viac u začínajúcich učiteľov (OECD, 2025d). Odborníci na duševné zdravie sa cez fokusové skupiny vyjadrili, že duševná pohoda učiteľov je často opomínaná, poukazuje na to aj nízky počet reprezentatívnych výskumov na Slovensku. Inštitút Konvalinka (2024) vo svojom Teacher Wellbeing Index Slovakia aj odborníci z fokusovej skupiny uvádzajú, že mnohí učitelia sú vyčerpaní a potrebujú podporu a nástroje, ako zvládať stres a náročné situácie so žiakmi, rodičmi aj medzi sebou. Učitelia tiež pociťujú nedostatok zručností na prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami, a aj keď sú preťažení a vyhorení, mnohí chcú pomôcť, len potrebujú podporu a odborné vedenie. To podporujú aj zistenia z TALIS (OECD, 2025d) učitelia, ktorí cítia podporu kolegov, hlásia nižšiu mieru stresu a vyššiu spokojnosť.

Od roku 2026 bude téma duševného zdravia učiteľov zahrnutá do pravidelných reprezentatívnych prieskumov, ktorých zistenia môžu napomôcť adresnejšej pomoci učiteľom.

Tabuľka 5: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme duševné zdravie učiteľov

Významné zmeny politik
Vybudovanie regionálnych centier podpory učiteľov Odborná podpora pre pedagogických a odborných zamestnancov a manažment špeciálnych výchovných zariadení
Plánované zmeny politik
N/A
Indikátory
Miera spokojnosti s povoláním, prácou a pracovným prostredím Vnímaný stres v práci Aktuálne vnímaný wellbeing učiteľov Podpora duševného zdravia Spokojnosť s poskytovanou kvalitou vzdelávania a podpory učiteľov Miera dostupnosti odbornej podpory pre učiteľov Miera využívania odbornej podpory učiteľmi
Národné dáta
RIS, EvuPP, CVTI SR, databázy MZ SR, MPSVaR SR
Medzinárodné dáta
OECD, IEA, Eurostat, GDIM, UIS, EdStats, WIDE, UNESCO, DataBank
Chýbajúce dáta
Wellbeing učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ
Dáta zbierané počas NP
Wellbeing učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ
Výstup
Analýza duševného zdravia učiteľov

3.4 Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami

Inkluzívne vzdelávanie kladie dôraz na rovnosť príležitostí a rozvoj osobnostného potenciálu všetkých žiakov, bez ohľadu na ich schopnosti, pôvod, zdravotné či sociálne znevýhodnenie. Na rozdiel od integrácie, staršieho prístupu, ktorý sa zameriaval na začleňovanie žiakov so špeciálnymi potrebami do bežného prúdu vzdelávania, inklúzia môže priniesť benefity pre všetkých žiakov. Dobre zvládnutá inklúzia podporuje rozvoj empatie, tolerancie a rešpektu k odlišnostiam, čím prispieva k vzniku súdržnej spoločnosti. Zabezpečiť rovný prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, či zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach Slovensku dlhodobo odporúča Rada Európskej únie (European Commission, 2025c)¹². Inklúzia bola aj jednou z najčastejšie spomínaných oblastí v dotazníkovom prieskume (príloha 1). Inkluzívne vzdelávanie predstavuje prierezovú tému s rozsiahlym obsahovým záberom, v rámci kapacít národného projektu sa preto zameriame hlavne na oblasť vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), ktorú tvoria žiaci so zdravotným znevýhodnením, žiaci so sociálne znevýhodňujúceho prostredia a nadaní žiaci. ŠVVP školský zákon priznáva aj deťom a žiakom bez diagnózy, ktorí potrebujú poskytnutie podporného opatrenia. Počet detí so ŠVVP rastie, spolu s ním aj náročnosť financovania ich vzdelávania.

Vzdelávanie žiakov so ŠVVP má vplyv na viaceré ciele EVP. Výsledky žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia monitoruje nový cieľ sledujúci podiel žiakov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia s dobrými výsledkami aspoň v jednej oblasti PISA.¹³ Doplnkový indikátor EVP sleduje percentuálny bodový rozdiel medzi podielmi žiakov zo znevýhodňujúceho a zvýhodňujúceho prostredia, ktorí dosiahli nedostatočné výsledky v PISA. So 40 % rozdielom vo výsledkoch PISA testovania z roku 2022 je Slovensko tretie najhoršie v EÚ. Účinné poskytovanie podpory pre rôznorodé potreby

¹² Ide o tzv. *country-specific recommendations*, čo sú odporúčania o tom, ako reagovať na existujúce a nové výzvy v rôznych oblastiach, ktoré v rámci Európskeho semestra dostávajú členské krajiny.

¹³ Ide o testovanie základných zručností v čítaní, matematike a prírodných vedách.

všetkých žiakov môže mať vplyv aj na ďalšie ciele európskeho vzdelávacieho priestoru – celkové zlepšenie výsledkov medzinárodných testov aj na predčasné ukončovanie školskej dochádzky.

Podporné opatrenia predstavujú v slovenskom školstve od roku 2023/2024 kvalitatívnu zmenu prístupu k podpore žiakov podľa ich potrieb. Oproti minulosti, kedy bola podpora určená pre žiakov, ktorí mali ŠVVP diagnostikované¹⁴, nový systém priznáva existenciu rôznorodých, aj dočasných, potrieb pre všetkých žiakov. Najnákladnejším opatrením je poskytovanie príspevku na činnosť pedagogického asistenta, pri ktorom bola na základe vyhodnotenia doterajšieho fungovania a zahraničnej praxe prehodnotená filozofia nastavenia a upravená metodika financovania od septembra 2026. Efektívnosť a účinnosť poskytovania jednotlivých podporných opatrení zatiaľ nebola vyhodnotená.

Systém poradenstva a prevencie je dôležitou súčasťou poskytovania podporných opatrení a vzdelávania žiakov so ŠVVP. Po transformácii systému poradenstva a prevencie v roku 2023 sa pevnou súčasťou výchovného procesu stáva aj prevencia, ktorej cieľom je predchádzať vzniku problémov, rizikového správania žiakov a podporovať inklúziu. Prevenciu a intervenciu, vrátane niektorých podporných opatrení, zabezpečujú zariadenia poradenstva a prevencie¹⁵ ako aj školské podporné tímy¹⁶ priamo v škole. Analýza jednotlivých stupňov systému poradenstva a prevencie nebola v posledných rokoch realizovaná, preto bude súčasťou Plánu.

Tabuľka 6: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami

Významné zmeny politík
Zavedenie podporných opatrení Transformácia systému poradenstva a prevencie
Plánované zmeny politík
Úprava zavedených podporných opatrení Účinnosť nárokovateľnosti financovania podporných opatrení
Indikátory
Podiel 15-ročných zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia s dobrými výsledkami PISA aspoň v jednej oblasti (čítanie, matematika alebo prírodné vedy)* Percentuálny rozdiel v nedostatočných výsledkoch PISA medzi dolným a horným kvartilom podľa socioekonomického statusu Podiel žiakov so ŠVVP na celkovom počte žiakov Podiel žiakov so ZZ na celkovom počte žiakov Podiel žiakov zo SZP na celkovom počte žiakov Podiel nadaných žiakov na celkovom počte žiakov Podiel žiakov so ZZ vzdelávaných v bežných triedach/v špeciálnych triedach bežných škôl/v špeciálnych školách Podiel žiakov s intelektovým nadaním vzdelávaných v bežných triedach/v špeciálnych triedach bežných škôl/v špeciálnych školách Počet žiakov na jedného školského psychológa/školského špeciálneho pedagóga/sociálneho pedagóga/odborného zamestnanca Podiel škôl bez školského psychológa/bez školského špeciálneho pedagóga Počet škôl v riziku segregácie podľa typu segregačnej situácie Miera prechodu žiakov ZŠ a ŠZŠ z bežnej triedy do špeciálnej triedy a naopak Úspešnosť žiakov so ŠVVP pri prechode na strednú školu Podiel žiakov, ktorí sú vzdelávaní individuálne pretože im zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole
Národné dáta
RIS, CVTI SR, EvuPP
Medzinárodné dáta
OECD, Eurostat, EASNIE
Chýbajúce dáta

¹⁴ Pred zmenou boli ŠVVP priznané deťom so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia a deťom s nadaním.

¹⁵ 3. a 4. stupeň podpory v systéme poradenstva a prevencie

¹⁶ 1. a 2. stupeň podpory v systéme poradenstva a prevencie

Spolupráca učiteľa so ŠPT, spolupráca učiteľa s pedagogickým asistentom Úväzky členov ŠPT/odborných zamestnancov** Údaje o poskytnutých podporných opatreniach na žiaka**
Dáta zbierané počas NP
Spolupráca učiteľa so ŠPT, spolupráca učiteľa s pedagogickým asistentom
Výstup
Analýza zariadení poradenstva a prevencie Analýza školských podporných tímov

* indikátor súvisí s medzinárodným cieľom Európskeho vzdelávacieho priestoru

**prebiehajú diskusie o možnostiach získania týchto dát

3.5 Zručnosti, gramotnosti a kompetencie

Zručnosti, gramotnosti a kompetencie¹⁷ sú dnes základným pilierom moderného vzdelávania a kľúčom k budovaniu prispôsobivej a zároveň odolnej ekonomiky a spoločnosti. Zručnosti sú chápané ako schopnosti jednotlivca vykonávať konkrétne úlohy, činnosti alebo riešiť praktické problémy. V rámci medzinárodných meraní OECD sa často na zručnosti nazerá ako na súbor praktických schopností, ktoré umožňujú človeku efektívne pôsobiť v práci a spoločnosti. Gramotnosti chápeme ako schopnosti rozumieť, používať a angažovať sa v texte, číslach či technológiách (napr. matematická gramotnosť, čitateľská gramotnosť, digitálna gramotnosť). Kompetencie tvoria kombinácie znalostí, zručností, postojov a hodnôt využívané adaptívne na riešenie úloh v rôznych situáciách (OECD, 2019b, 2020a).

Význam zručností rastie v kontexte rýchlo sa meniacej spoločnosti, technologického pokroku a globálnych výziev, ako sú napr. klimatické zmeny. Zvyšovanie úrovne základných zručností u žiakov a študentov je súčasťou cieľov EVP. V dotazníkovom prieskume realizovanom na ministerstve sa opakovala potreba hodnotenia kvality výučby, dosahu kurikulárnej reformy a vplyvu digitalizácie a AI vo vzdelávaní. Aj výrazné investície ministerstva školstva do digitalizácie (ako jedného z globálnych megatrendov) poukazujú na potrebu hodnotenia efektu týchto investícií.

3.5.1 Základné zručnosti

Základné zručnosti sú veľmi dôležité pre ďalší úspech, prosperitu a nájdenie alebo vytvorenie naplňujúceho zamestnania mladých ľudí. Tvoria nevyhnutný predpoklad pre pokračovanie na vyšších stupňoch vzdelávania, ktorá vo všeobecnosti vedie k vyšším zárobkom. Základné zručnosti, gramotnosti a kompetencie poskytované stredoškolským vzdelaním sú na trhu práce nevyhnutné a zabezpečujú, aby jednotlivci dosiahli aspoň minimálnu úroveň gramotností, ktoré sú základom pre väčšinu pracovných miest. Bez týchto zručností sú jednotlivci často obmedzení na málo platené pracovné pozície (OECD, 2024a). Spolu s technologickým rozvojom a premenou pracovného trhu, kde nestačí ovládať len odborné (základné) alebo prierezové zručnosti, ale je dôležité vedieť aj konštruktívne riešiť konflikty, vyjadriť svoje myšlienky a prispôbiť sa zmenám, rastie význam tzv. mäkkých zručností (soft skills), resp. zručností pre budúcnosť (skills of the future). Systematický rozvoj analytického myslenia, digitálnej gramotnosti, tímovej spolupráce, ale aj adaptability a reziliencie je preto rozhodujúci pre pripravenosť žiakov na meniace sa požiadavky trhu práce (OECD, 2025c). Okrem formálneho vzdelávania, poskytovaného školským systémom, sú zručnosti, gramotnosti a kompetencie rozvíjané aj neformálnym a mimoškolským vzdelávaním.

Historicky vzdelávací systém na Slovensku reagoval na spoločenské zmeny pomaly a často zotrval pri statických, obsahovo orientovaných osnovách. Výsledky slovenských žiakov v medzinárodných meraniach, najmä v meraniach PISA, tiež ukazujú, že mnohí študenti sú pasívnymi prijímateľmi poznatkov, bez rozvinutého kritického myslenia a schopnosti prepájať vedomosti s reálnym životom. Výsledky PISA dlhodobo ukazujú slabé výsledky slovenských 15 ročných žiakov v matematickej,

¹⁷ v zmysle zručností, vedomostí, prierezových kompetencií a jazykových znalostí podľa európskej klasifikácie ESCO

prírodovednej, digitálnej a čitateľskej gramotnosti (Národný inštitút vzdelávania a mládeže, 2023). Na Slovensku máme tiež oproti priemeru EÚ vysoký podiel žiakov a žiačok, ktorí nedosahujú ani základnú úroveň zručností v čitateľskej gramotnosti primeranú svojmu veku (tzv. riziková skupina), pričom výrazné zastúpenie v tejto skupine majú žiaci a žiačky s nízkym socioekonomickým statusom či iným ako slovenským materinským jazykom. Podiel tejto skupiny na Slovensku navyše stúpa. Základné analýzy PISA dát realizuje NIVAM ako gestor medzinárodných meraní za Slovensko, chýba však zameranie aj na hlbšie analýzy týchto dát. Ambíciou Plánu je preto zamerať sa aj na sekundárne analýzy dostupných OECD dát, hlavne PISA výsledkov (zvlášť na vplyv ESCS indexu na vzdelávacie výsledky). V roku 2026 budú zverejnené a dostupné PISA dáta z testovania v roku 2025 o základných zručnostiach a gramotnostiach slovenských žiakov.

OECD aj EÚ dlhodobo zdôrazňujú potrebu rozvoja základných (napr. jazyková, matematická, prírodovedná, digitálna) a prierezových (napr. vizuálna, finančná, mediálna, environmentálna, sociálna a emocionálna) gramotností ako predpokladu pre celoživotné vzdelávanie, zamestnateľnosť a spoločenskú participáciu. Kurikulárna reforma (MŠVVaM SR, 2025a), od 1. ročníka ZŠ účinná plošne od septembra 2026, má ambíciu rozvíjať zručnosti potrebné pre 21. storočie, vrátane digitálnych, environmentálnych či sociálnych gramotností. Skúmanie efektu kurikulárnej reformy na základné aj prierezové zručnosti je preto dôležitou predispozíciou pre ďalšie plánovanie zmien v školstve.

Dobrá úroveň základných zručností si vyžaduje aj realizácia v STEM¹⁸ odboroch, ktoré sú pre konkurencieschopnosť krajiny kľúčové. Pôsobenie v STEM vybavuje jednotlivcov kritickými technickými a na riešenie zameranými zručnosťami, pomáha rozvíjať adaptabilitu na zmeny na trhu práce a otvára dvere k väčšej zamestnateľnosti a kvalitným pracovným miestam pre občanov všetkých generácií. Zvyšuje sociálnu mobilitu a napomáha rovnosti (Pokropek, 2024). Kritici pôvodného modelu STEM upozorňujú, že v 21. storočí úspešná inovácia vyžaduje nielen analytickú precíznosť, ale aj kreatívny dizajn, empatiu a estetické hľadisko. V reakcii na to vznikol v 50-tych rokoch minulého storočia STEAM, ktorý pridáva umenie (Arts) a dôraz na „design thinking“¹⁹ (Arnold, 2016). STEM, resp. STEAM, sú strategickou odpoveďou na kľúčové výzvy 21. storočia: digitálnu a zelenú transformáciu, geopolitickú autonómiu a inklúziu. Dejiny ukazujú, že integrácia disciplín STEM vznikla zo snahy urýchliť technologický pokrok, súčasnosť pripomína, že bez kreativity a rozmanitosti sa potenciál inovácií vyčerpá.

V slovenskom kontexte je potrebné venovať sa okrem slabých výsledkov žiakov v medzinárodných porovnaníach aj nedostatočnej pripravenosti absolventov základných škôl v oblasti matematickej gramotnosti a rezervovanosti žiakov (zvlášť žien) orientovať sa na tzv. STEM/STEAM študijné odbory.

Tabuľka 7: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme základné zručnosti

Významné zmeny politik
Zavádzanie kurikulárnej reformy Aktualizácia obsahu štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) pre odborné vzdelávanie Optimalizácia siete škôl a školských zariadení pre potreby 21. storočia Rozšírenie štátneho vzdelávacieho programu o AI gramotnosť
Plánované zmeny politik
Povinná maturita z matematiky
Indikátory
Podiel 15-ročných so slabými výsledkami v základných zručnostiach v čítaní* Podiel 15-ročných so slabými výsledkami v základných zručnostiach v matematike* Podiel 15-ročných s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v čítaní* Podiel 15-ročných s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v matematike* Podiel 15-ročných s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v prírodných vedách* Podiel 15-ročných so slabými výsledkami v základných zručnostiach v prírodných vedách*

¹⁸ veda, technika, inžinierstvo a matematika

¹⁹ prístup technicky uskutočniteľný, ekonomicky životaschopný a žiadúci pre používateľa

Podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v počítačnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni ^{20*} Podiel študentov ženského pohlavia z počtu študentov zapísaných v odboroch STEM v počítačnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni*
Národné dáta
Národné merania, CVTI SR, RIS
Medzinárodné dáta
OECD, IEA, Eurostat, GDIM, UIS, EdStats, WIDE, UNESCO, DataBank
Chýbajúce dáta
Výsledky žiakov z kritériálnych testov na konci cyklov podľa kurikulárnej reformy**
Dáta zbierané počas NP
N/A
Výstup
Sekundárna analýza PISA dát

* indikátor súvisí s medzinárodným cieľom Európskeho vzdelávacieho priestoru

**gestorom kritériálnych testov je NIVAM, výsledky pilotných testov budú dostupné v roku 2026

3.5.2 Digitálna a zelená transformácia

Trh práce prechádza transformáciou vplyvom technologického pokroku a súbežnou snahou o trvalú udržateľnosť, nastáva tzv. dvojitý prechod. Vzdelávacie systémy však reagujú na rýchle zmeny pracovného trhu pomaly a prehľbuje sa nesúlad medzi dopytom a ponukou zručností, čo spomaľuje ekologický prechod k trvale udržateľnej spoločnosti (OECD, 2025a). Digitálny pokrok tiež vyvoláva obavy z nezamestnateľnosti, najmä u zraniteľných skupín obyvateľstva, kvôli zániku nízkokvalifikovaných pracovných miest (McClure, 2017; Wloch, Śledziowska & Bilgin, 2024). Rizikom môže byť aj jeho vplyv na duševné zdravie a súkromie. U časti mladých ľudí technologický pokrok vyvoláva aj pozitívne očakávania zníženia rutinnej práce a zlepšenia rovnováhy medzi prácou a voľným časom (Sansovini & Magida, 2025). Zmena klímy ohrozuje stabilitu ekonomík, ovplyvňuje migráciu a mení trh práce tlakom na vytváranie udržateľných, tzv. zelených, pracovných miest. Rada Európskej únie (European Commission, 2023a) odporúča Slovensku zamerať sa na rozvoj zručností potrebných na zelenú transformáciu.

Digitalizácia a AI ako jeden z globálnych megatrendov (OECD, 2025a) môže v blízkej budúcnosti zásadne zmeniť spôsob učenia aj požiadavky na zručnosti u žiakov a učiteľov. Vzdelávacie systémy stoja pred výzvou pripraviť žiakov a študentov na život vo svete, v ktorom je umelá inteligencia každodennou realitou. Ministerstvo školstva predstavilo Plán zodpovedného využívania umelej inteligencie vo vzdelávaní 2025 – 2027 (MŠVVaM SR, 2025b), ktorý zaradí AI do výučby a má ambíciu zabezpečiť, aby sa stala pomocníkom, nie hrozbou. Jeho súčasťou je podpora učiteľov aj iniciatívy, ktoré zabezpečia rovný prístup k technológiám pre všetky školy, žiakov a študentov. Jednou z metód overovania vplyvu zapojenia AI do vzdelávacieho procesu sú aj behaviorálne experimenty. Umožňujú skúmať konkrétne intervencie a vyhodnocovať ich (napríklad použitie AI ako nástroja na poskytovanie spätnej väzby). OECD pripravuje metodiku, ktorej predmetom bude preskúmať, aký má vplyv využitie prvkov umelej inteligencie na úroveň osvojených vedomostí z matematiky u žiakov základnej školy. Štúdiá poskytnú informácie aj o pripravenosti učiteľov zapájať prvky umelej inteligencie do vyučovacieho procesu. Po úspešnom pilotnom overení nástroja, ktoré sa uskutoční v roku 2026 a vo Francúzsku, sa v školskom roku 2026/2027 plánuje tento behaviorálny experiment realizovať aj na vybraných slovenských základných školách. Súčasťou Plánu je analýza dosahu tohto experimentu. Ide o prvý behaviorálny experiment z dvoch, ktorý je súčasťou Plánu a ktorého účinok bude analyzovaný. Téma druhého behaviorálneho experimentu bude definovaná v priebehu realizácie Plánu.

Spoločnosť reaguje aj na klimatickú krízu, vyčerpávanie prírodných zdrojov a potrebu ochrany biodiverzity. Zelená transformácia predstavuje komplexný prechod k udržateľnému fungovaniu

²⁰ V oficiálnom znení cieľov EVP sú uvedení študenti, v našom vzdelávacom systéme sú ich ekvivalentom žiaci strednej školy – zachováваме však znenie cieľov EVP pre lepšiu prehľadnosť.

spoločnosti a hospodárstva. Zahŕňa zmeny v energetike, doprave, priemysle aj každodennom živote, pričom vytvára nové pracovné príležitosti v tzv. zelených odvetviach a zároveň mení požiadavky na zručnosti všetkých profesií. Tieto zmeny je možné realizovať len s pomocou kvalifikovaných ľudí, disponujúcich adekvátnymi zručnosťami, preto sa Plán obnovy a odolnosti v rámci programu REPowerEU zameriava na podporu výučby zelených zručností a znalostí. Škola by však mala žiakov pripravovať nielen s ohľadom na novú podobu profesií, ale tiež na úlohu angažovaných občanov. S týmto cieľom vznikol napr. rámec 6c (character, citizenship, collaboration, communication, creativity, critical thinking). Ten definuje šesť globálnych kompetencií pre hlboké učenie, ktoré presahuje memorovanie a získanie týchto kompetencií má pripraviť žiakov, aby prispievali k spoločnému dobru, riešili globálne problémy a prosperovali v zložitom svete (Fullan, Quinn & McEachen 2017). Žiak by mal zároveň chápať procesy na pozadí klimatických zmien a vedieť rozpoznať prepojenia medzi životným prostredím, ekonomikou, zdravím a spoločenskými dôsledkami. Ide o komplexné vzťahy, ktoré si vyžadujú rozvinuté prírodovedné, matematické aj čitateľské gramotnosti. Ak tieto základné zručnosti chýbajú – a v porovnaní s inými krajinami v nich dlhodobo zaostávame – následkom je, že budúci občania nedokážu kriticky vnímať, čo sa okolo nich deje, rozlišovať dôveryhodné informácie a ani aktívne vstupovať do verejnej diskusie. Slabá úroveň gramotnosti sa tak premieta do obmedzenej schopnosti občanov porozumieť spoločenským a environmentálnym výzvam a konštruktívne sa podieľať na ich riešení.

Výsledky meraní PISA ukazujú, že slovenskí žiaci dosahujú podobnú úroveň povedomia o globálnych problémoch ako ich rovesníci v iných krajinách, avšak je pre nich náročnejšie tieto problémy pochopiť a vysvetliť. V roku 2018 bolo súčasťou testovania PISA aj meranie globálnych kompetencií, ktoré sleduje, do akej miery žiaci rozumejú globálnym a medzi-kultúrnym otázkam, dokážu viesť dialóg s ľuďmi z iných kultúr a konať v prospech spoločného dobra a udržateľného rozvoja. V týchto zručnostiach sa slovenskí žiaci približovali priemeru krajín OECD. Výzvou pre nich však bolo objasniť globálne problémy – napríklad vysvetliť vplyv emisií oxidu uhličitého na zmenu klímy (Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, 2018).

Na školách existuje nepovinná formálna environmentálna výchova, vplyvom kurikulárnej reformy bude povinná pre všetkých. Na základe Envirostratégie 2030 má byť ministerstvom vypracovaný Štátny program environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu (EVVO), ktorý má zlepšiť a skvalitniť formálne vzdelávanie materských, základných a stredných škôl. Podľa analýzy IEP a IVP (Inštitút environmentálnej politiky & Inštitút vzdelávacej politiky, 2021) neboli dostupné dáta o tom, ako sa žiakom v tejto oblasti darí a aká kvalitná je výučba. Kurikulárna reforma environmentálne vzdelávanie implementuje ako prierezovú tému do prírodovednej a spoločenskej oblasti vzdelávania, čo vytvára potrebu zhodnotiť jej očakávaný dosah na úroveň nielen digitálnych, ale aj zelených zručností u žiakov a študentov.

V roku 2028 bude realizované medzinárodné meranie digitálnych zručností ICILS pomocou merania počítačovej a informačnej gramotnosti (CIL) u žiakov. V PISA dátach zverejnených v roku 2026 budú informácie o environmentálnych kompetenciách 15 ročných žiakov, iné dáta o zelených zručnostiach žiakov na Slovensku zatiaľ nie sú systematicky zbierané.

Tabuľka 8: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme digitálna a zelená transformácia

Významné zmeny politik
Zavádzanie kurikulárnej reformy Vzdelávanie učiteľov, najmä v príprave na nové kurikulum, inkluzívne vzdelávanie, digitálne zručnosti a zelené zručnosti Plán zodpovedného využívania AI Digitálne vybavenie škôl Zabezpečenie vybavenia na výučbu programov na zelené zručnosti
Plánované zmeny politik
Zavedenie on-line maturity
Indikátory
Podiel ôsmakov so slabými výsledkami v digitálnych zručnostiach*

Národné dáta
RIS, rezortné dáta z projektov
Medzinárodné dáta
OECD, IEA, Eurostat, GDIM, UIS, EdStats, WIDE, UNESCO, DataBank
Chýbajúce dáta
Úroveň digitálnych zručností Úroveň zelených zručností**
Dáta zbierané počas NP
Dáta z behaviorálneho experimentu č. 1 k AI Postoj k digitálnym nástrojom a AI u učiteľov a študentov učiteľských odborov
Výstup
Analýza zelených zručností*** Behaviorálny experiment č. 1 - vplyv formatívnej spätnej väzby generovanej AI na výsledky žiakov z matematiky

* indikátor súvisí s medzinárodným cieľom Európskeho vzdelávacieho priestoru

**prebiehajú diskusie o možnostiach získania týchto dát alebo ich extrakcie z dát, ktoré sa doteraz neanalyzovali

*** realizácia analýzy úrovne zelených zručností u žiakov bude závisieť od dostupnosti dát po ukončení diskusií o ich získaní

Záver

Plán hodnotenia vzdelávania predstavuje pilotný rámec pre systematické hodnotenie vzdelávacích politík na Slovensku v rokoch 2026–2029, s cieľom definovať kľúčové témy vo vzdelávacom priestore, špecifikovať potrebné analýzy a zabezpečiť k nim dostatočné a kvalitné dáta, ktoré umožnia kontinuálne sledovať strategické zmeny vo vzdelávaní.

Úlohou Plánu je overiť systematickejší a predvídateľnejší model fungovania rezortnej analytickej jednotky. Po ukončení projektu a zhodnotení jeho efektivity môže slúžiť ako podklad pre fungovanie celej analytickej jednotky.

Účelom Plánu je poskytnúť dôkazmi podložené podklady pre tvorbu politík prostredníctvom najmenej 8 analýz a 2 behaviorálnych experimentov. Prvý experiment a 7 analýz je naplánovaných na roky 2026 a 2027. Po následnej aktualizácii Plánu v polovici jeho platnosti budú potvrdené termíny 2 nových analýz a druhého behaviorálneho experimentu. Pri 2 opakujúcich sa analýzach, týkajúcich sa učiteľov, ktoré sú naviazané na pravidelný rezortný prieskum, bude špecifikovaný bližší termín ich realizácie. V prípade nových trendov a potrieb môže dôjsť k modifikácii tém analýz. Dáta z pravidelného rezortného prieskumu budú zverejňované v súlade s pravidlami politiky otvorených údajov a môžu tak slúžiť študentom alebo odborníkom pre ďalšie analýzy či výskumné účely.

Na sledovanie vývoja v tematických oblastiach sú okrem analýz identifikované aj indikátory, ktoré reflektujú vplyv politík. Plán využíva existujúce aj novostanovené národné a medzinárodné indikátory. Indikátory budú pravidelne zverejňované, čo umožní odborníkom aj verejnosti sledovanie trendov aj identifikáciu problematických oblastí vo vzdelávaní.

Analýzy a experimenty, ktoré sú súčasťou Plánu, budú realizované v úzkej koordinácii s rezortnými organizáciami, aby nedochádzalo k duplicitě zberu dát a nadmernému finančnému či organizačnému zaťaženiu ministerstva alebo škôl.

Jednotlivé analýzy a indikátory môžu slúžiť viacerým užívateľom pri tvorbe dátovo podložených rozhodnutí. Napr. analýza populačných zmien pri optimalizácii siete škôl a integrácii detí migrantov (MŠVVaM SR, obce a kraje); analýza ranej starostlivosti pri rozširovaní a skvalitňovaní predškolského vzdelávania (MŠVVaM SR, MPSVaR SR, obce a kraje); analýza profesie učiteľov a duševného zdravia učiteľov pri stabilizácii povolania (MŠVVaM SR, NIVaM, VÚDPaP, obce a kraje); analýza školských podporných tímov a zariadení poradenstva a prevencie pri skvalitňovaní starostlivosti o žiakov a študentov (MŠVVaM SR, ZPP, MZ SR, MPSVaR SR, VÚDPaP); analýza PISA dát pri kurikulárnej reforme alebo v oblasti inklúzie (MŠVVaM SR, CVTI SR, NIVaM); analýza digitálnej a zelenej transformácie pri zavádzaní AI a zelených zručností (MŠVVaM SR, ŠIOV). Tieto výstupy podpora ex ante, priebežné a ex post hodnotenie politík pre rezortné sekcie, organizácie ministerstva aj externých stakeholderov.

Analytické výstupy ako aj výsledky experimentov budú zverejnené štandardným spôsobom na webovej stránke ministerstva. V stanovenej frekvencii budú na webovej stránke zverejňované aj indikátory z Prílohy 4.

Použitá literatúra

1. Arnold, J. E. (2016). Creative engineering: Promoting innovation by thinking differently (W. J. Clancey, Ed.). Stanford Digital Repository. <https://stacks.stanford.edu/file/druid:jb100vs5745/Creative-Engineering-Introduction.pdf>
2. Chen, M., & Caldeira, K. (2020). Climate change as an incentive for future human migration. *Earth System Dynamics*, 11(4), 875–889. <https://doi.org/10.5194/esd-11-875-2020>
3. Dreer, B. (2023). On the outcomes of teacher wellbeing: A systematic review of research. *Frontiers in Psychology*, 14, 1205179. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1205179>
4. Estonian Education and Youth Board (HAKA). (2025). Home [Webová stránka]. <https://haka.ee/en/>
5. European Commission. (2023a). Recommendation for a Council Recommendation on the 2023 National Reform Programme of Slovakia and delivering a Council opinion on the 2023 Stability Programme of Slovakia (COM(2023) 625 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:0625:FIN>
6. European Commission. (2024a). Education and training monitor 2024: Comparative report (SWD(2024)500). Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9637e78f-acc7-11ef-acb1-01aa75ed71a1/language-en>
7. European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2025a). Strategic Framework: European Education Area [Webová stránka]. <https://education.ec.europa.eu/about-eea/strategic-framework>
8. European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2025b). Education and training monitor 2025: Comparative report. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor/en/>
9. European Commission. (2025c). European Semester: Country-specific recommendations. https://commission.europa.eu/publications/2025-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en
10. Finnish Education Evaluation Centre (Karvi). (2025). Home [Webová stránka]. <https://www.karvi.fi/en>
11. Fullan, M., Quinn, J., & McEachen, J. (2017). Deep learning: Engage the world change the world. Corwin.
12. Inštitút environmentálnej politiky & Inštitút vzdelávacej politiky. (2021). Čo vás v tej škole učia: Analýza stavu formálneho environmentálneho vzdelávania na Slovensku. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. https://www.minzp.sk/files/iep/2021_03_co_vas_v_tej_skole_ucia.pdf
13. Inštitút Konvalinka. (2024). Teacher Wellbeing Index Slovakia. <https://institutkonvalinka.sk/teacher-wellbeing-index-slovakia/>
14. Inštitút vzdelávacej politiky. (2025). Analýza dostupnosti vzdelávania v materinskom jazyku v národnostne zmiešaných okresoch Slovenska. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. <https://www.minedu.sk/data/att/253/34687.9e8d73.pdf>
15. Inštitút vzdelávacej politiky & Útvar hodnoty za peniaze. (2025). Revízia výdavkov na základné a stredné školy. <https://www.minedu.sk/data/att/b31/33956.316113.pdf>
16. International Organization for Migration. (2025). Migration in Slovakia. <https://www.iom.sk/en/migration/migration-in-slovakia.html>
17. Letavajová, S., Chlebcova Heckova, A., & Krno, S. (2024). Migration and Slovakia in the years 2004 to 2024: Attitudes, media, politics. *Verbum*.
18. Madigan, D. J., & Kim, L. E. (2021). Does teacher burnout affect students? A systematic review of its association with academic achievement and student-reported outcomes. *International Journal of Educational Research*, 101, 101714. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101714>

19. Martinák, D., Bělín, M., Gogora, M., Hrehová, K., & Škvarenina, O. (2025). Odliv mozgov III: Vráť mi tie hviezdy. Analýza návratov absolventov zahraničných vysokých škôl (Analýza 1/2025). Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. <https://www.minedu.sk/data/att/8ea/34087.1405fc.pdf>
20. McClure, P. K. (2017). "You're Fired," Says the Robot: The Rise of Automation in the Workplace, Technophobes, and Fears of Unemployment. *Social Science Computer Review*, 36(2), 139-156. <https://doi.org/10.1177/0894439317698637> (Original work published 2018)
21. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. (2024a). Podpora tvorby vzdelávacích politík založených na dôkazoch [ID projektu 22136, ITMS 401402B178]. Operačný program [Program Slovensko - SK - EFRR/KF/FST/ESF+]. <https://portal.itms21.sk/projekt/?id=22136>
22. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. (2024b). Zavedenie systematického a dlhodobého monitorovania duševného zdravia detí, žiakov a študentov na Slovensku sledovaním ich vzdelacieho, kognitívneho, emocionálneho a sociálneho vývinu [ID projektu 21561, ITMS 401402A082]. Operačný program [Program Slovensko - SK - EFRR/KF/FST/ESF+]. <https://portal.itms21.sk/projekt/?id=21591>
23. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. (2024c). Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie [ID projektu 21591, ITMS 401404A199]. Operačný program [Program Slovensko - SK - EFRR/KF/FST/ESF+]. <https://portal.itms21.sk/projekt/?id=21591>
24. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. (2025a). Kurikulárna reforma. <https://www.minedu.sk/41529-sk/kurikularna-reforma/>
25. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. (2025b). Plán zodpovedného využívania umelej inteligencie vo vzdelávaní 2025 - 2027. <https://ai.iedu.sk/>
26. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. (2025c). Vzdelané Slovensko 2035. Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania. <https://reforma.iedu.sk/vzdelane-slovensko-2035/>
27. Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky. (2025). Deti migrantov potrebujú pomoc pri začleňovaní do slovenskej spoločnosti. <https://www.nku.gov.sk/-/deti-migrantov-potrebuju-pomoc-pri-zaclenovani-do-slovenskej-spolocnosti>
28. Národná banka Slovenska. (2024). Štrukturálne výzvy | 2024. Národná banka Slovenska. <https://www.nbs.sk/sk/publikacie/strukturnalne-vyzvy>
29. Národný inštitút vzdelávania a mládeže. (2023). PISA 2022 Krátka správa Slovenská republika. https://www2.nucem.sk/dl/5676/PISA_2022_Kratka_sprava_SVK.pdf
30. Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania. (2018). PISA 2018: Prvé výsledky medzinárodného výskumu 15-ročných žiakov v oblasti globálnych kompetencií z pohľadu Slovenska. <https://www2.nucem.sk/dl/4825/PISA%202018%20Globalne%20kompetencie%20kratka%20sprava.pdf>
31. OECD. (2019a). OECD Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>
32. OECD. (2019b). OECD Skills Strategy 2019: Skills to shape a better future. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264313835-en>
33. OECD. (2020a). PISA 2018 results (Volume VI): Are students ready to thrive in an interconnected world? OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/d5f68679-en>
34. OECD. (2024a). Education at a glance 2024: OECD indicators. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/c00cad36-en>
35. OECD. (2025a). Trends shaping education 2025. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/ee6587fd-en>
36. OECD. (2025b). Reducing inequalities by investing in early childhood education and care. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/reducing-inequalities-by-investing-in-early-childhood-education-and-care_b78f8b25-en.html

37. OECD. (2025c). Education at a glance 2025: OECD indicators. OECD Publishing.
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/09/education-at-a-glance-2025_c58fc9ae/1c0d9c79-en.pdf
38. OECD. (2025d). Results from TALIS 2024: The State of Teaching, TALIS, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/90df6235-en>
39. Pokropek, A. (2024). STEM competencies, challenges, and measurements. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/32e1ef6a-8520-11ef-a67d-01aa75ed71a1>
40. Sansovini, E., & Magida, A. (2025). Effect of digital technologies on employee wellbeing and mental health. *Work: A Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation*.
<https://doi.org/10.1080/0144929X.2025.2483795>
41. Šprocha, B. (2014). Reprodukcia rómskeho obyvateľstva na Slovensku a prognóza jeho populačného vývoja. INFOSTAT – Výskumné demografické centrum.
<https://www.infostat.sk/vdc/pdf/Romovia.pdf>
42. Šprocha, B., Bleha, B., Pilinská, V., & Vaňo, B. (2022). Populačný vývoj Slovenska v prierezovom a kohortnom pohľade. Infostat.
http://www.infostat.sk/vdc/pdf/2022/Populacny_vyvoj_Slovenska_prierezovy_kohortny_2000-2021.pdf
43. Štatistický úrad Slovenskej republiky. (2023). Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021: Národná analytická správa. <https://www.scitanie.sk>
44. Štatistický úrad Slovenskej republiky. (2025). Populačný vývoj Slovenska v prierezovom a kohortnom pohľade [Správa]. <https://tinyurl.com/ycywupty>
45. Taylor, L., Zhou, W., Boyle, L., Funk, S., & De Neve, J.-E. (2024). Wellbeing for schoolteachers. International Baccalaureate Organization. www.ibo.org/en/research/
46. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. (2019). Atlas rómskych komunit 2019. <https://www.romovia.vlada.gov.sk/atlas-romskych-komunit/atlas-romskych-komunit-2019>
47. Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. (2025). Predbežná výskumná správa Národného projektu Dáta o duševnom zdraví. <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2025/06/NP-DATA-FINAL-PVS.pdf>
48. Włoch, R., Śledziowska, K., & Bilgin, N. M. (2024). Who's afraid of automation? Examining determinants of fear of automation in six European countries. [Preprint]. SSRN.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4875826

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Návrh cieľov Európskeho vzdelávacieho priestoru v cykle 2026 – 2030 a pozícia Slovenska v porovnaní s priemerom EÚ (2015 a 2024) zoradené od najhoršej prognózy k najlepšej

Tabuľka 2: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme populačné zmeny

Tabuľka 3: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme raná starostlivosť

Tabuľka 4: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme profesia učiteľa

Tabuľka 5: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme duševné zdravie učiteľov

Tabuľka 6: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami

Tabuľka 7: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme základné zručnosti

Tabuľka 8: Aplikácia hodnotiaceho rámca v téme digitálna a zelená transformácia

PRÍLOHA 1: Dotazníkový prieskum

Na začiatku roku 2025 bol formou dotazníka realizovaný prieskum medzi vybranými vecne príslušnými sekciami Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky a jeho podriadenými organizáciami.

Oslovené boli vecne príslušné sekcie (všetci zamestnanci vrátane generálnych riaditeľov) podľa organizačného poriadku²¹ ministerstva a podriadené organizácie:

- Centrum vedecko-technických informácií (CVTI SR)
- Národný inštitút vzdelávania a mládeže (NIVAM)
- Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP)
- Štátna školská inšpekcia (ŠŠI)
- Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV)

Pre prípravu Plánu boli dôležité najmä otázky²² o:

- Dátových a analytických výzvach, s ktorými sa respondenti stretávajú;
- Na akých analýzach pracujú, s akými témami by im vedelo pomôcť IVP, aké analýzy je potrebné vypracovať;
- Aké sú podľa nich kľúčové témy, ktoré by prispeli ku kvalite, rovnosti a dostupnosti vzdelávania a aké analýzy by im v týchto témach pomohli napredovať

Návratnosť:

Návratnosť dotazníka na Ministerstve bola 43 % (57 respondentov). V podriadených organizáciách dotazník vyplnili vybraní zamestnanci, ktorí sa venujú dátam a analýzám. Oslovené sekcie ministerstva sú rôzne veľké a návratnosť sa aj naprieč nimi líšila. Väčšina respondentov sa pri otázkach o kľúčových témach vyjadrovala z pohľadu ich agendy.

Tieto faktory obmedzujú možnosť generalizácie výsledkov dotazníka, ktoré je potrebné interpretovať s ohľadom na vyššie uvedené špecifiká. Odpovede na otvorené otázky týkajúce sa kľúčových tém a potrebných analýz vo vzdelávaní boli kategorizované do 11 oblastí, ktoré sú uvedené v abecednom poradí:

- **Digitalizácia:** Vybavenosť škôl IT technikou, digitalizácia výučby a umelá inteligencia. Digitálna gramotnosť a kompetencie učiteľov spolu s ich podporou.
- **Duševné zdravie:** Mentálne zdravie žiakov, dostupnosť prevencie a školských podporných tímov.
- **Financie:** Platové ohodnotenie pedagogických zamestnancov, financovanie chodu škôl a ich materiálno-technické vybavenie.
- **Inkluzívne vzdelávanie:** Zabezpečenie rovnakých príležitostí na kvalitné vzdelávanie pre všetky deti bez ohľadu na ich sociálne, zdravotné a etnické zázemie. Podpora rôznych potrieb žiakov

---

²¹ Organizačný poriadok MŠVVaM SR platný k 1.1.2025

²² Dotazník obsahoval oblasti otázok: Pracovné pôsobenie, Pracovné skupiny (podľa Programového vyhlásenia vlády), Dáta a analýzy vo Vašej práci, Kľúčové témy, Vlastné zbery dát, Plánované zbery dát, Iné zbery dát, Behaviorálny experiment a Fokusové skupiny.

pomocou podporných opatrení, podpora pedagogických zamestnancov, desegregácia, prevencia šikany a predčasného ukončovania školskej dochádzky.

- **Kvalita výučby:** Prebiehajúca kurikulárna reforma a analýza jej vplyvov, modernizácia foriem a obsahu vzdelávania, rozvoj gramotností a kľúčových kompetencií aj z pohľadu pracovného trhu. Dostupnosť edukačných publikácií, národné merania, dochádzka žiakov a motivácia kľúčových stakeholderov.
- **Mimoškolská činnosť:** Politika mládeže a zmysluplné trávenie voľného času, centrá voľného času, krúžky v školách aj doučovanie.
- **Pohyb:** Športová infraštruktúra škôl, financovanie a podpora konceptu Aktívna škola, športové súťaže a podpora znevýhodnených žiakov, pohybová gramotnosť a osвета o zdravom životnom štýle.
- **Raná starostlivosť:** Zaškolenosť detí a dochádzka do materskej školy, dostupnosť škôlok, zavádzanie povinného predprimárneho vzdelávania a prepojenie predprimárneho a základného vzdelávania. Predprimárna starostlivosť zahŕňa v širšom pojatí deti od 0 do 6 rokov, v užšom deti od 3 do 6 rokov.
- **Sieť škôl:** Atraktivita a dostupnosť škôl, optimalizácia siete škôl, vzdelávanie v národnostných školách, veľkosť tried a prijímacie konanie na stredné školy.
- **Trh práce:** Uplatniteľnosť absolventov, profesijný rozvoj, potreby zamestnávateľov a mladí, ktorí nie sú zamestnaní a ani nepokračujú vo vzdelávaní či odbornej príprave.
- **Učitelia:** Atraktivita učiteľského povolania, podpora učiteľov, kvalita pedagogického vzdelania a možnosti profesijného rozvoja učiteľov, nedostatok učiteľov a ich odbornosť.

PRÍLOHA 2: Fokusové skupiny

Skupine tém, ktoré sú málo podložené dátami sme sa venovali prostredníctvom fokusových skupín s odborníkmi z externého prostredia.

Prebehli 3 fokusové skupiny (témy: duševné zdravie, učitelia, raná starostlivosť) v termínoch od 25. júna do 2. júla 2025. Každé fokusovej skupiny sa zúčastnili 3-4 odborníci na danú tému z oblasti školstva, akademického prostredia a/alebo neziskového sektora. Fokusovú skupinu na tému gramotnosti, zručnosti, kompetencie sme z časových dôvodov nestihli zorganizovať. Požadované informácie sme získavali účasťou na fokusových skupinách organizovaných za účelom aktualizácie Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania. Nasledujúce časti sa venujú hlavným zisteniam z jednotlivých fokusových skupín.

Fokusová skupina: Duševné zdravie

Škola je vnímaná primárne ako miesto výkonu a výučby, kde nie je cieľom naučiť sa starostlivosti o duševné zdravie. Duševné zdravie by však malo byť rovnocennou súčasťou kvality školy, pretože jeho zlepšenie zlepšuje aj výkon žiakov. V hodnotení škôl by preto mali byť zakomponované aj indikátory kvality duševného zdravia ako napr. wellbeing a klíma školy, absencie či signály ohrozenia duševného zdravia (napr. úzkosť, zlá známka, zmena správania).

Duševné zdravie v školskom prostredí teda nie je len o problémoch či poruchách (patopsychológia a psychopatológia), ale hlavne o wellbeingu a podpore zdravia ako celku. V školách by mala prevládať prevencia, nie až následné riešenie problémov. Duševné zdravie sa týka nielen žiakov, ale aj učiteľov a rodičov. Duševná pohoda učiteľov je pritom často opomínaná, hoci sú vyčerpaní a potrebujú podporu a nástroje, ako zvládať stres a náročné situácie. Mnohí učitelia zároveň pociťujú nedostatok zručností pracovať s deťmi s rôznymi špeciálnymi potrebami. Niektorí učitelia sa cítia byť preťažení a vyhorení, no zároveň chcú pomôcť, len potrebujú podporu a odborné vedenie.

DUŠEVNÉ ZDRAVIE

Fokusová skupina: Raná starostlivosť

Kvalitné vzdelávanie detí v ranom veku je založené na prístupe plnom hry, podpory zvedavosti a tvorivosti, nie na predčasnom zavádzaní školských metódik. Meranie, resp. hodnotenie kvality raného vzdelávania je však náročné a nemalo by sa výlučne opierať o neskoršie akademické výsledky, ale aj o kvalitu interakcií a prostredia.

Dôležitou výhodou inštitucionalizovanej výchovy je mnohokrát rýchlejšia identifikácia potrieb detí so špeciálnymi potrebami, vzhľadom na odbornosť a prax opatrovateľov, ktorí majú zvyčajne väčší nadhľad ako rodičia. Zároveň inštitucionálna starostlivosť poskytuje deťom kontakt s deťmi z rôzneho prostredia.

Súčasná dáta ale vyvolávajú otázku, či systém eviduje všetky deti zapojené do vzdelávania, najmä deti mladšie ako 3 roky alebo deti z nešťátnych zariadení. Zároveň by sa informácie o zaškolení mali opierať o dôslednejšie dáta ako len účasť alebo neúčasť na vzdelávaní, ale aj o množstvo času stráveného vzdelávaním, teda či dieťa navštevuje predprimárne vzdelávanie na niekoľko hodín denne, na celý deň alebo je zapísané len formálne.

ARANÁ STAROSTLIVOSŤ

Fokusová skupina: Učítelia

Dôležité kompetencie učiteľov sú komunikačné, osobnostné, pedagogické a citlivosť v komunikácii. Žiaci by mali byť podporovaní vo zvedavosti, učiť sa hrou a objavovaním, učítelia trpezliví a byť podporou v učení. Kvalitní riaditelia, spoločné aktivity a dobrá kultúra v školách podporujú stabilitu a motiváciu učiteľov. Budúci učítelia zvyčajne nemajú štúdium zamerané aj na líderské a komunitné aspekty práce. Chýbajú aj predmety zamerané na soft skills, napr. ako nevyhorieť v školstve. Študenti pedagogiky majú často nízku angažovanosť a záujem, chýba im sebavedomie, samostatnosť, preberajú študijné návyky zo stredných škôl, čo nie je vždy vhodné pre učiteľskú prax. Pedagogika zvyčajne nie je ich prvou voľbou, len malá časť študentov sa skutočne chce stať učiteľmi. Dochádza k feminizácii školstva, muži učítelia často vstupujú do školstva až po predchádzajúcej kariére v inom odvetví. Zjednodušenie doplňujúceho pedagogického štúdia (DPŠ) môže pomôcť s prísunom nových učiteľov.

Zamestnanci škôl cítia preťaženie kvôli inklúzii, nedostatku asistentov a vyrovnávacích tried pre žiakov so špeciálnymi potrebami. Začínajúci učítelia majú rovnaké zaťaženie ako skúsení učítelia, čo prispieva k vyhoreniu a odchodu zo školstva. Náročná je aj komunikácia s rodičmi. Pomohla by väčšia flexibilita pracovného času, podpora skúsených odborníkov, lepšie finančné ohodnotenie a zlepšenie statusu učiteľa.

Odborníci uvádzali, že vzdelávaciemu systému a praxi by pomohli aktuálne chýbajúce dátové a analytické nástroje pre hodnotenie a plánovanie vo vzdelávaní, napríklad prehľad o počtoch žiakov v nasledujúcich rokoch, populačných krivkách a kapacitách škôl v okolí vo forme informácii od zriaďovateľa alebo ministerstva.

Tieto poznatky ukazujú, že pre zlepšenie kvality učiteľskej profesie je potrebné nielen zlepšiť prípravu učiteľov, ale aj systémovú podporu, hodnotenie, ohodnotenie a celkovú atmosféru vo vzdelávaní s dôrazom na pocit zmysluplnosti práce a duševné zdravie učiteľov.

UČITELIA

PRÍLOHA 3: Harmonogram plánovaných analýz

Téma	Názov analýzy	2026	2027	2028	2029
Populačné zmeny	Analýza kvality integračného procesu detí cudzincov na školách				
Raná starostlivosť	Vyhodnotenie vplyvu povinného predprimárneho vzdelávania				
Učitelia	Analýza atraktivity učiteľského povolania				
	Analýza duševného zdravia učiteľov				
	Analýza nastavenia projektov zameraných na vzdelávanie učiteľov zo zdrojov EÚ				
Vzdelávanie detí so ŠP	Analýza zariadení poradenstva a prevencie				
	Analýza školských podporných tímov				
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Behaviorálny experiment č. 1 - vplyv formatívnej spätnej väzby generovanej AI na výsledky žiakov z matematiky				
	Sekundárna analýza PISA dát				
	Zelené zručnosti (bližšie neurčené)				
nezaradené	Behaviorálny experiment č. 2 (bližšie neurčené)				

PRÍLOHA 4: Zoznam indikátorov

Oblasť	Znenie indikátora	Popis indikátora	Frekvencia
Populačné zmeny	Podiel žiakov s inou štátnou príslušnosťou	Podiel žiakov s inou ako slovenskou štátnou príslušnosťou	ročne
Raná starostlivosť	Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve	Podiel detí od 3 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky, ktoré sa zúčastňujú na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve	ročne
Raná starostlivosť	Dochádzka do materskej školy	Dĺžka dochádzky do materskej školy v rokoch podľa populačného ročníka	ročne
Raná starostlivosť	Pomer počtu pedagogických zamestnancov a počtu detí	Počet detí v materskej škole na jedného učiteľa / na jedného pedagogického asistenta	ročne
Raná starostlivosť	Podiel kvalifikovaných učiteľov v MŠ	Podiel učiteľov, ktorí majú kvalifikáciu (stredoškolskú alebo vysokoškolskú) na učenie v MŠ	ročne
Raná starostlivosť	Podiel kvalifikovaných učiteľov v MŠ s VŠ vzdelaním	Podiel učiteľov, ktorí majú vysokoškolskú kvalifikáciu na učenie v MŠ	ročne
Raná starostlivosť	Miera zaškolenosti detí so ŠVVP/SZP pri nástupe do ZŠ	Počet rokov dochádzky do materskej školy u žiakov so ŠVVP/ zo SZP pri nástupe na základnú školu	ročne
Raná starostlivosť	Podiel detí, ktoré nemajú MŠ v obci	Podiel 3-5-ročných detí, ktoré nemajú v obci trvalého pobytu MŠ, podľa kraja	ročne
Raná starostlivosť	Podiel 6-ročných detí s odloženou školskou dochádzkou	Podiel 6-ročných detí, ktoré nenastúpia na ZŠ vplyvom odloženej školskej dochádzky	ročne
Raná starostlivosť	Podiel tried, ktoré presahujú kapacitné limity	Podiel tried, ktoré presahujú základné kapacitné limity podľa školského zákona a podiel tried ktoré limity presahujú aj po ich navýšení	ročne
Raná starostlivosť	Profesná spokojnosť učiteľov v MŠ	Profesná spokojnosť učiteľov zisťovaná v rezortnom dotazníku	ročne
Učitelia	Podiel absolventov učiteľských programov, ktorí sa zamestnali v školstve	Podiel absolventov učiteľských programov na stredných školách, na vysokých školách v členení na Bc. a Mgr. podľa druhu školy, na ktorej sa zamestnali	ročne
Učitelia	Miera zotrvania začínajúcich učiteľov v školstve (3 roky po nástupe)	Podiel začínajúcich učiteľov, ktorí zotrvali vo vzdelávacom systéme aspoň 3 roky po nástupe	ročne

Oblasť	Znenie indikátora	Popis indikátora	Frekvencia
Učítelia	Podiel učiteľov s vysokou mierou fluktuácie medzi školami a podiel škôl s vysokou mierou fluktuácie	Podiel učiteľov, ktorí zmenili školu, ale zostali vo vzdelávacom systéme	ročne
Učítelia	Odchody zo školstva (bez začínajúcich učiteľov)	Podiel učiteľov, ktorí odišli zo vzdelávacieho systému	ročne
Učítelia	Podiel platu PZ a OZ voči VŠ vzdelaným	Podiel platu pedagogických a odborných zamestnancov voči vysokoškolsky vzdelaným zamestnancom v ostatných odvetviach	ročne
Učítelia	Podiel učiteľov podľa veku a odbornosti vyučovania	Podiel učiteľov podľa vekových intervalov a odbornosti vyučovania	ročne
Učítelia	Podiel nekvalifikovaných učiteľov na ZŠ a SŠ	Podiel učiteľov, ktorí nemajú kvalifikáciu na učenie na ZŠ alebo SŠ	ročne
Učítelia	Podiel absolventov stredných škôl, ktorí si podali prihlášku na učiteľstvo	Podiel absolventov stredných škôl, ktorí si v danom roku podali prihlášku na učiteľské študijné programy	ročne
Učítelia	Podiel absolventov stredných škôl, ktorí sa po podaní prihlášky zapíšu na učiteľstvo	Podiel absolventov stredných škôl, ktorí si v danom roku podali prihlášku na učiteľské študijné programy a aj sa na ne zapísali	ročne
Učítelia	Miera spokojnosti s povolaním, prácou a pracovným prostredím	Miera spokojnosti zisťovaná v rezortnom dotazníku	ročne
Učítelia	Vnímaný stres v práci	Vnímaný stres v práci zisťovaný v rezortnom dotazníku. Kompozitný index alebo nastavenie metodiky výpočtu z jednotlivých odpovedí.	ročne
Učítelia	Aktuálne vnímaný wellbeing učiteľov	Wellbeing učiteľov zisťovaný v rezortnom dotazníku podľa WHO5 (medzinárodne uznávaný skriningový dotazník)	ročne
Učítelia	Podpora duševného zdravia	Možnosti podpory duševného zdravia zisťované v rezortnom dotazníku. Kompozitný index alebo nastavenie metodiky výpočtu z jednotlivých odpovedí.	ročne
Učítelia	Spokojnosť s poskytovanou kvalitou vzdelávania a podpory učiteľov	Spokojnosť s jednotlivými typmi vzdelávania a/alebo celková spokojnosť s povinným vzdelávaním. Zisťovaná v rezortnom dotazníku.	ročne
Učítelia	Miera dostupnosti odbornej podpory pre učiteľov	Dostupnosť odborných zamestnancov na škole	ročne

Oblasť	Znenie indikátora	Popis indikátora	Frekvencia
Učiteľia	Miera využívania odbornej podpory učiteľmi	Využívanie odbornej podpory zisťované v rezortnom dotazníku	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel 15-ročných zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia s dobrými výsledkami PISA aspoň v jednej oblasti (čítanie, matematika alebo prírodné vedy)	Podiel 15-ročných žiakov z dolného kvartilu socio-ekonomického zázemia, ktorí dosiahnu úroveň 4 a vyššiu aspoň v jednej z oblastí PISA (čítanie, matematika, prírodné vedy)	raz za 4 roky
Vzdelávanie detí so ŠP	Percentuálny rozdiel v nedostatočných výsledkoch PISA medzi dolným a horným kvartilom podľa socioekonomického statusu	Percentuálny rozdiel v nedostatočných výsledkoch PISA (v čítaní, matematike a prírodných vedách zároveň) medzi 15-ročnými žiakmi z dolného a horného kvartilu socioekonomického zázemia	raz za 4 roky
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel žiakov so ŠVVP na celkovom počte žiakov	Podiel žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na celkovom počte žiakov	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel žiakov so ZZ na celkovom počte žiakov	Podiel žiakov so zdravotným znevýhodnením na celkovom počte žiakov	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel žiakov zo SZP na celkovom počte žiakov	Podiel žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia na celkovom počte žiakov	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel nadaných žiakov na celkovom počte žiakov	Podiel nadaných žiakov na celkovom počte žiakov	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel žiakov so ZZ vzdelávaných v bežných triedach/v špeciálnych triedach bežných škôl/v špeciálnych školách Podiel žiakov s intelektovým nadaním vzdelávaných v bežných triedach/v špeciálnych triedach bežných škôl/v špeciálnych školách	Podiel žiakov so zdravotným znevýhodnením a s intelektovým nadaním vzdelávaných v bežných triedach/v špeciálnych triedach bežných škôl/v špeciálnych školách	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Počet žiakov na jedného školského psychológa/školského špeciálneho pedagóga/sociálneho pedagóga/odborného zamestnanca	Počet žiakov na jedného školského psychológa/školského špeciálneho pedagóga/sociálneho pedagóga/ iného odborného zamestnanca	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel škôl bez školského psychológa/bez školského špeciálneho pedagóga	Podiel škôl bez školského psychológa/bez školského špeciálneho pedagóga	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Počet škôl v riziku segregácie podľa typu segregáčnej situácie	Počet škôl v riziku segregácie podľa typu segregáčnej situácie	bude upresnené
Vzdelávanie detí so ŠP	Miera prechodu žiakov ZŠ a ŠZŠ z bežnej triedy do špeciálnej triedy a naopak	Miera prechodu žiakov ZŠ a ŠZŠ z bežnej triedy do špeciálnej triedy a naopak	ročne

Oblasť	Znenie indikátora	Popis indikátora	Frekvencia
Vzdelávanie detí so ŠP	Úspešnosť žiakov so ŠVVP pri prechode na strednú školu	Úspešnosť absolventov 9. ročníka ZŠ zo SZP a so ZZ pri prechode na strednú školu	ročne
Vzdelávanie detí so ŠP	Podiel žiakov, ktorí sú vzdelávaní individuálne pretože im zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole	Podiel žiakov, ktorí sú vzdelávaní individuálne pretože im zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole	ročne
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel 15-ročných so slabými výsledkami v základných zručnostiach v čítaní	Podiel 15-ročných žiakov, ktorí v PISA nedosiahli úroveň 2 v čítaní	raz za 4 roky
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel 15-ročných so slabými výsledkami v základných zručnostiach v matematike	Podiel 15-ročných žiakov, ktorí v PISA nedosiahli úroveň 2 v matematike	raz za 4 roky
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel 15-ročných s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v čítaní	Podiel 15-ročných žiakov, ktorí v PISA dosiahli úroveň 5 a vyššiu v čítaní	raz za 4 roky
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel 15-ročných s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v matematike	Podiel 15-ročných žiakov, ktorí v PISA dosiahli úroveň 5 a vyššiu v matematike	raz za 4 roky
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel 15-ročných s výbornými výsledkami v základných zručnostiach v prírodných vedách	Podiel 15-ročných žiakov, ktorí v PISA dosiahli úroveň 5 a vyššiu v prírodných vedách	raz za 4 roky
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel 15-ročných so slabými výsledkami v základných zručnostiach v prírodných vedách	Podiel 15-ročných žiakov, ktorí v PISA nedosiahli úroveň 2 v prírodných vedách	raz za 4 roky
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel študentov zapísaných v odboroch STEM v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni	Podiel študentov zapísaných v odboroch prírodných vied, matematiky, štatistiky, informačných a komunikačných technológií, inžinierstva, výroby a stavebníctva z celkového počtu študentov zapísaných v strednom odbornom vzdelávaní a post-sekundárnom neterciárnom vzdelávaní (pomaturitné štúdium)	ročne
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel študentov ženského pohlavia z počtu študentov zapísaných v odboroch STEM v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave na strednej úrovni	Podiel študentov ženského pohlavia zapísaných v odboroch prírodných vied, matematiky, štatistiky, informačných a komunikačných technológií, inžinierstva, výroby a stavebníctva z celkového počtu študentov zapísaných v strednom odbornom vzdelávaní a post-sekundárnom neterciárnom vzdelávaní (pomaturitné štúdium)	ročne
Zručnosti, gramotnosti a kompetencie	Podiel ôsmakov so slabými výsledkami v digitálnych zručnostiach	Podiel žiakov v ôsmom ročníku školskej dochádzky, ktorí nedosiahli úroveň 2 v počítačovej a informačnej gramotnosti	raz za 5 rokov

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

Inštitút
vzdelávacej
politiky

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY